

Takurda-o Burus aco o_wu_gene_ yan-dor Yeso n-me_bo-o_ o-Korinti

Rem-se ro n-me_à:

M-zante_1:1-9

Ur-wong n-me_ un kur-o_ yan-dor Yeso 1:10—
4:21

Ma-to_ o-ás un she'et-de o-den ne_ 5:1—7:40

Yan-dor Yeso un ye_yage_wu_m-goks ne_ á 8:1—
11:1

Ur-she'et be-de un yan-dor Yeso un kwukte_ un
Shir ne_ 11:2—14:40

Ine-m Yeso ut-marimar un mo_ un yan-dor Yeso
ne_ 15:1-58

Yar-mo_ yan-dor Yeso o-Judiya 16:1-4

Ma-ut Burus to_ un hi_ un de_ un wu_ m-tige_ ne_
16:5-24

Ur-gas

¹ Me_ Burus mosse_ un Sastanis ne_ or_ na, genbe_
ka takurda-o. Me_ wu_ Yeso **Kiristi** daage, un
waragté_ ko-yan-Tom-o_ un wu_ à, remen kaane_
Shir cone_.

² Te_ no_ m-gas hun-ne_ yan-dor-o_ un Shir ye_ ro_
o-Korinti à. Shir ak no_ hun-ne_ ye_ un wu_ ye_ ba m-
kukop. Wu_ un muut no_ ba m-kukop un bu-o Yeso
Kiristi, mosse_ un hun-ne_ ye_ un ko_ ke so_ ne_ bo_
un ye_ ro_ us-eeg un jin-ur Yeso **Kiristi** Wan-Koyan

à. Wan-Koyan wu un ye wu, Wan-Koyan na wu komo.*

³ Un konog Shir Tato na un Wan-Koyan ne Yeso **Kiristi**, wu 'ye no m-yar un gwugwu-mo ur-hur ne.

Burus bomog Shir

⁴ Me m-bom un Shir ko de ke ho-de rem no, remen yar-mo wu nomo no n-me un **Kiristi** Yeso à.

⁵ No nak a ya'ag no o-kwu un ko yo ke cow-yo remen no gamag ur-hi un Yeso ne. Wu rwo'og no, no hokste rure un ye ken ye Ma-to Shir cow us-cow. Komo wu ya'aste no us-nap kap remen no nept yo Kukt-o un wu ro no m-kute à.

⁶ Yo ka kututu na unze ma-to te ruru no mosse un **Kiristi** ne à, nip-o. Komo no dek to m-'wons ne.

⁷ Remen kaane, ko mo ke yar-mo o-Kukt mo, mo no cone no nomote Shir m-guw à, no ro un mo ne. Komo no sher yish un 'er-de un muun-m Wan-Koyan na Yeso **Kiristi**.

⁸ Wu a dowe kukt-o no ur-beeb har kom-de o-da, remen no waragte ba **ur-ba'as** da-de Wan-Koyan na Yeso **Kiristi** he m-muun à.

⁹ Shir un daag no. No gemet ur-hi un Wà un wu ne, Wan-Koyan na Yeso **Kiristi**. Komo Shir ro m-shoos un yo wu rwore à.

Koob-de ur-she'et kang-o gaan n-me hun-ne yan-dor

¹⁰ M-moka or re ne, yan-dor, Wan-Koyan na Yeso **Kiristi**, ya'ag me gwomo-to un nom ut-ma.

* **Bor-o gaan:2 1:2** Hyen komo: Seng 18:1.

Remen kaane, um conog no hogu me m-moka. Um konog no no warag kang-o gaan. Me con no wonge be-ut-be á. Um konog no, she'et no be-ur gaan un or no ne barag-us gaan un yo no he m-nom ne à gaan.

¹¹ Or re ne, um nepse yo wongsu no à, remen hun-ne ye un hur-o Kuruwi rurutu me unze no ut-ween un hi un no yan-dor.

¹² Rii-yo me m-rwor à yo ro, ko wu ke be un no wu ro un rwor ut-ma un hon un to un or un wu ne. Wu ken wu ro m-zee, "Me wu ma Burus wu." Wu ken wu ro m-zee, "Me wu ma Aporos wu." Wu ken wu komo wu ro m-zee, "Me wu ma Bitrus† wu." Wu ken wu zee, "Me wu ma **Kiristi** wu."‡

¹³ Ashi, no wongte o ka **Kiristi** ciw-ut-ciwi. Me Burus, me mar n-ton o-kan rem no á. Ko de a yo'osu no m-ho à un jin un de Burus o á.

¹⁴ Um bomog Shir, me yo'os wu ken wu m-ho be un no á, se Kiribus ne un Gayas,§

¹⁵ Me un nom kaane, remen yatt-wu he hoks m-zee un jin un de a yo'osu wu m-ho, har wu waragte wan-dor re á.

¹⁶ (Um bakste komo um yo'oste yan-hur-o Istipanus m-ho, amba husse ka hun-ne ye me baks ko um yo'oste net m-ho komo á.)*

¹⁷ Ai, **Kiristi** tomon me remen um yo'osté hun-ne m-ho á, se de um nom senge-mo un ko'ot un Ma-to un wu to m-Rerem. Me rwor Ma-to Shir

† **Bor-o gaan:12 1:12** ut-Girik: Kepas. ‡ **Bor-o gaan:12 1:12**

Hyen komo: Seng 18:24. § **Bor-o gaan:14 1:14** Hyen komo: Seng 18:8; 19:29; Roma 16:23. *

Bor-o gaan:16 1:16 Hyen komo: 1Kor 16:15.

mosse un nap-se un ko-hun ne á remen hun-ne dekt yo me m-rwor á. Me nome kaane, a warag o ka sa o zee mar-m Yeso n-ton o-**kan** rott o ka ur-beeb á.

Yeso Kiristi beeb-de Shir de un nap-se un wu ne

¹⁸ Da-o hun-ne hoge ka ma-to unze Shir so'oste **ba'as**-ut na remen Yeso marag n-ton o-**kan** à, ye ken ye ro m-zee to ka ma-to o-hwaa to. Ka ye ro us-barag kaane à, ye ro m-yirigbe n-me un den-o o-ra. Amba na ye shere un ka ma-to à Shir guug na un beeb-de un wu.

¹⁹ Remen a genuste a zee:
 “Man naas nap-se un ye ro m-hyan
 ye zee ye ro us-nap ne à.
 Komo man durumse weer-se un ye ro m-hyan
 ye zee weer-se ye rotte à.”†

²⁰ Yatt-wu he nap un Shir remen weer-se un wu á. ¿Kene yan-nap-se un **karamsa**-o **Mosa** ro? ¿Kene ye ro ne ye ro m-hyan ye zee ye nepste us-rem kap à? Shir kututu na unze ye ro us-nap ne se ma-hun à, raag-ne ye.

²¹ Shir ro us-weer ne komo zonge-to un wu to ka. Ko ya-us-weer be-de un hun-ne ye ro m-zee ko'ot un Ma-to Shir na raag-mo, yea hoks nap un Shir be-de un se man ye nap-se á. Un hek-o un kaane Shir daaguru wu gu hun-ne ya-ut-**ba'as** urege ye shereg be-ur Yeso **Kiristi**.

²² **Yahuda**-ne conog ye hyen rem-se ut-hyat to kutu ye unze ka ma-to be-de Shir to rwuune à. Ye ro **Yahuda**-ne á komo ye un hoob-o us-nap.

† **Bor-o gaan:19 1:19** Hyen komo: Isha 29:14 (ut-Girik).

²³ Amba na a m-ko'ot un ka ma-to unze **Kiristi** marag n-ton o-**kan** remen wu topt **ba'as-to** un hun-ne. **Yahuda**-ne 'yarag Yeso remen un hyan-o un ye **Kiristi** a mer á. Komo ye ro **Yahuda**-ne á ye ro m-hyan sa o zee ko'ot-m ma-ut na raag-mo atte.

²⁴ Amba ma-to te m-rwor à to ro, **Kiristi** beeb-de Shir de un nap-se un wu ne be-de un ye a aage à, ko **Yahuda**-ne, ko ye ro **Yahuda**-ne á.

²⁵ Ye ken hun-ne ye ro m-zee yo Shir nome à da-o wu yage Yeso meret n-ton o-**kan** à raag-mo. Amba yo Shir nome à aragte nap-se un net. Komo yo a m-hyan sa o zee kende-de be-de Shir à, aragte kap 'wons-mo un net.

²⁶ Or re ne, baks no bo no ro'e da-o Shir agu no à, no waragte hun-ne ye un wu à. Un hyan-o ma-hun, ye ro us-nap ne à, hiin o be-ur no. Komo ye ro bokke caari-to ut-con à ye ro deen á. Ye tat-ne un ye ro gwomo-ne à ye deen á.

²⁷ Shir un daag hun-ne ye hono o-dak ro m-hyan raag-ne à. Wu un nom kaane remen wu ye'et ka ye ro m-hyan ye ro us-nap ne à m-'e. Shir un daag ye hun-ne ye un hono o-dak ro m-hyan ye rott m-'wons á, remen wu ye'et ko-ya-m-'wons m-'e.

²⁸ Ka hun-ne ye Shir daage à, ye waragte hun-ne ye un wu à ye un rwuun un hur-to un koob-ne. Ka hun-ne ye a musse hwaa à, ko komo ye a nape unze rii-yo á. Wu un nom kaane remen wu kututé hun-ne unze rii-yo ye hwo ur-hi be-de un yo à, yoa hoks ye m-gu be-de **ur-ba'as** á.

²⁹ Shir un nom kaane taase net jaks ur-hi unze remen con-de un wu, Shir degt wu.

³⁰ Ba rii-yo us-seş yo á, Shir o gu no bo wu mossu no un Yeso **Kiristi** ne à. Be-ur Yeso o, un yo wu nome ne à o rwo'e Shir guut na. Un bu-o Yeso Shir muute na kashi, yan-ba-m-kukop, un hun-ne ye wu ruute be-de un **ba'as-to** un ye à.

³¹ Un suge-de un kaane, se a nom yo a gene un takurda-o Shir à. "Urege net ro m-nom m-gwon, yo depe wu nom à, wu nom m-gwon un rii-yo Yawe nomu wu à."[‡]

Bor-us yoor

*Tom n-me un Yeso
wu a kame n-ton o-kan à*

¹ Or re ne yan-dor, da-o um habe o-Korinti à, um pe'esute Ma-to Shir ruru na à. Me hwo caari-to ut-gom n-me un ka ma-to á, me kutu no us-nap á.

² Remen um nomog o-sakto un hur un de, um zee da-o me she'ete un no ne man yoosu no rii hor-yo á se ma-ut Yeso **Kiristi**, wu a kame n-ton o-**kan** à.

³ Da-o um habe be un no à, mett m-'wons á. Wur-o re ro us-zap, rem o-gyer.*

⁴ Da-o um nomo no ut-ma à, um rurutu no yo haadbu me à, ba un weer-us re á. Me kweemsu no remen no goksté ma-ut re á. Un suge-de un kaane da-o um ruru no Ma-to Shir à, **Kukt-o Shir** un gwomo-to un o kututu no unze nip-o,

⁵ taase sher un nip-o no ya'as m-'wons be-de un nap-se un net á, se de remen un beeb-de Shir.

[‡] **Bor-o gaan:31 1:31** Hyen komo: Irmí 9:24.
2:3 Hyen komo: Seng 18:9.

* **Bor-us yoor:3**

Nap-se Shir

⁶ Da-o te ya-m-senge-mo Shir te ro'e un ye sher-se us-geer be-de un dor Yeso à, te ye m-rure ma-to us-nap. Amba ba gon nap-se un ka zaman-yo á, ba komo gon nap-se un yan-gwomo-to un ka zaman-yo m-ta yo á. Kap ka gwomo-ne ye a taage un gwomo-to un ye.

⁷ Amba te ut-ma un nap-se Shir wukusse, se hun-ne ro nakke á, se ro nap-se Shir se wu daage remen seps-m na cin ba a ro nomog hono o-dak à. N-ga Shir kute ko wan-gaan ka napse á.

⁸ Be-de un yan-gwomo-to m-moka to yatt-wu nape zonge-to Shir á, remen ye ro nakke yo Shir zonge m-nom à ye roa kem Wa-ut-Hyat Wan-Koyan o-**kan** ye hoot wu á.

⁹ Amba ka to ro gense un takurda-o Shir unze:
 “Rii-yo Shir he nome yan-con-to un wu à
 yatt-wu taku yo m-hyan á,
 yatt-wu take m-hoge á,

yatt komo wu take barag-se un yo á.”†

¹⁰ Amba Shir kututu na se ká rem-se remen na yan-senge-mo un wu ye be-de un Kukt-o un wu o ruru na. **Kukt-o Shir** a hoks na rure un ka rem-se remen Kukt-o ro m-byarag o nep rem-se Shir se a hoks m-nap á.

¹¹ ¿Wan wu ne he hoks m-nap un ma-to un hur-de un net un ba kukt-o un net o ro n-me un net á? Kang-o gaan yatt-wu nape barag-se ro un hur-de Shir á, se **Kukt-o Shir**.

¹² Na komo ba kukt-o un kà hono dak-o o a goksune á, se de Kukt-o rwuune be-de Shir à. Wu

† **Bor-us yoor:9 2:9** Hyen komo: Isha 64:4.

ya'ag na Kukt-o un wu remen a nept rii-yo Shir ya'asu na hur-ur gaan à.

¹³ Remen kaane te rotte un rure un ye ken ye. Da-o te rure hun-ne ka **Ma-to m-Rerem** to, te m-rwor un gom-to us-nap se te yoose un nap-se un net á, se de un gom-to Kukt-o ruru te à, se o-nip mosse un Shir ne.

¹⁴ Bon net-wu rotte o-Kukt á wua tun wu hoge rem-se **Kukt-o Shir** rure hun-ne á, remen be-de un wu se ka rem-se o-hwaa se. Wua hoks m-nap bo ka rem-se ro á, remen **Kukt-o Shir** o ro un hante un nap-se Shir.

¹⁵ Net-wu ro un **Kukt-o Shir** ne à, wua hoks nap un me'es un ko yo ke rii-yo ne, yo **Kukt-o Shir** ro wu m-yoose à. Amba hun-ne ye rotte **Kukt-o Shir** á yea hoks m-nap un me'es un yo Kukt ro na m-yoose á.

¹⁶ “¿Wa nape barag-us Yawe?

¿Har wu hokstu wu m-yoose?”‡

Amba na yan-dor ro m-nap un yo ro n-me un hur-ur **Kiristi** à.

Bor-us tet

Yan-guw-mo Shir

¹ Or re ne, da-o um ro o-Korinti à, me nomo no ut-ma bo um nome ye Kukt-o ro m-doruŋte á, se de me un nomo no ut-ma untun hun-ne ye un hono o-dak. Ya no ro untun yakar yan-yaar un ka da-o, be-de un dor **Kiristi**.

² Um reegtutu no m-yow m-yow yanze un rii-yo m-re yo m-hwogon á, remen no bo'os re un rii-yo

‡ **Bor-us yoor:16 2:16** Hyen komo: Isha 40:13 (ut-Girik).

m-re_yo m-hwogon á. Har m-moka ma no_ un go_woo_á.*

³ Remen har m-moka no_ un hur-de ma-hun ne. Remen no_ un shoob-de un or no_ne_yan-dor, komo no_m-dum un hi un no_ un hi un no_. Da-o no_ nome_gon ka rem-se, ai har m-moka no_ rosuru un hur-de ma-hun ne_o ka. Nip-o no_ ro_m-nom untun hun-ne_ye nape_Shir á.

⁴ ¿Re nome_ um nept yo ka? Remen urege_wu ken wu zee, "Me_wu ma Burus wu," wu ken wu komo wu zee, "Me_wu ma Aporos wu." ¿No ro_m-nom o_ka untun hun-ne_ye nape_Shir á?†

⁵ ¿Wan wu ro_Aporos? ¿Wan wu Burus? Myet te_guw-ne te ro_be-de Shir temb. Te un gu no_no sheret o-nip be_ur Wan-Koyan Yeso. Ko_wu ke un rii-yo Wan-Koyan ya'asu_wu m-nom ne_à.

⁶ Me go_ur-go, Aporos ya'u m-ho, amba Shir o_rwo'e_ká go-de m-bo'ose, te_ye_á.‡

⁷ Remen kaane_wu go_ur-go à, un wu ya'e_m-ho ne_à ye un keer-de un rii á, se_Shir cot wu_rwo'e_ka ur-go m-bo'ose_à.

⁸ Wa-ur-go un wan-'ya m-ho_ne_barag-se un ye gaan-se. Ko_wu ke wua kum 'yons-de un senge-mo un wu be-de Shir.

⁹ Remen te_yan-guw-mo_Shir ye, komo no_yan-dor un bo_o_o-Korinti kat_o_Shir o. Mà-to Shir no_ro_komo.

¹⁰ Be-de un yar-mo_Shir nomo me_à, wu ya'ag me_uş-nap um nomot senge-mo un wu. Um huk

* **Bor-uş tet:2 3:2** Hyen komo: Yahu 5:12-13. † **Bor-uş tet:4 3:4** Hyen komo: 1Kor 1:12. ‡ **Bor-uş tet:6 3:6** Hyen komo: Seng 18:4-11,24-28.

hwuk-o ut-mà untun keeg-yo ut-mà, cin un ka da-o ye ken ya-ut-mà ye ro ut-mà un ka hwuk-o um huke-à. Se ko wu ke ko-ya-ut-mà wu nom ceen un go un mà-to wu he m-mà n-te un ká hwuk-o à.

¹¹ Remen yatt-wu he hoks un huk un hwuk hor-o arge o a hukse á, o ro Yeso **Kiristi**.

¹² Ye ken ya-ut-mà ye ro un mà ut-mà un saw-to ur-bon un to un hwor ne to ro m-tuk un ka yish-ye á untun zinariya, ko azorpa, ko kashi ut-ta'ar, ye ken ye, ut-ce ne, ko us-gwo, ut-kang ne ye ro to ma un ye mà-to.

¹³ De ken ho-de a hyen senge-mo un ko wu ke ko-ya-ut-mà wu. Remen da-o Yeso he m-muun à, wua rwunte ko yo ke rii-yo cas. Remen o-ra o-ra a he rwunte un senge-mo un kowan, komo ra-o he meger un go un ko mo ke senge-mo kowan nome à.

¹⁴ Urege mà-to a ma'e un ká hwuk-o à to tuk á, to, wu mà ká mà-to à wua kum ur-'yons.

¹⁵ Urege ne ká mà-to tuk, wu mà ka mà-to à wu taagute un to, amba wua kumus gwu, amba sa o zee n-me o-ra wu zwon-de.

¹⁶ ¿No nap unze no un hi un no **Pyo-o Shir** o no ro á, be-de Shir ro m-she'et?§

¹⁷ Urege wu ken net-wu naaste **Pyo-o Shir** o ro ba m-kukop à, Shir a naas ka net-wu. Remen **Pyo-o Shir** ott m-kukop á, komo no ye ro ka Pyo-o.

¹⁸ Taase ko wu ke net-wu raks hi un de un wu, wu ro m-zee wu ko-ya-us-weer wu m-moka, se wu muss hi un de un wu untun ko-raag remen wu waragte ko-ya-us-weer.

§ **Bor-uş tet:16 3:16** Hyen komo: 1Kor 6:19; 2Kor 6:16.

¹⁹ Remen kaane weer-se un hono o-dak raag-mo un co-o Shir. Me un zee kaane, remen gense to ro unze, "Wu ro un bop un ya-us-weer be-de un weer-se un ye."*

²⁰ Komo gense to ro unze, "Yawe nepste unze barag-se un ya-us-weer hwaa-se ro."†

²¹ Remen kaane, taase wu ken wu ma'as m-gwon un rii-yo net he hoks m-nom à! Remen hon un rii kap yo ma no yo:

²² Ko Burus, ko Aporos, ko Bitrus‡, ko hono o-dak, ko m-hoog, ko m-mar, ko rem-se m-moka se, ko un se roone u-co à, ai myet se ma no se,

²³ no komo ye ma **Kiristi** ye, **Kiristi** komo wu Shir wu.

Bor-us nass

Yan-senge-m Kiristi

¹ Hun-ne dek, Aporos un me ne yan-guw-m **Kiristi** te ro. Shir ya'astu te senge-mo un rwor un ma-to un wu, to o-nip to ro wukusse à.

² Rii gaan-yo a cone be-de un go un ka guw-ne ye, ye nom yo wan-co-o ye cone à, hur-ur gaan.

³ Yatt-yo da me ko no, ko yan-piish ut-ma be un no, zee unze um nomog senge-m re me un Shir ne, ko me nom á. Nip-o, me un piishe un hi un de ut-ma mosse un kaane ne á.

⁴ Me nap ko me un de ken **ba'as-de** ne á, myet un kaane ne, man zee um taagute **ur-ba'as** ko

* **Bor-us tet:19 3:19** Hyen komo: Ayub 5:13. † **Bor-us tet:20 3:20** Hyen komo: Bong 94:11. ‡ **Bor-us tet:22 3:22** ut-Girik: Kepas (jin-ur Bitrus de).

hiin á. Wan-Koyan wu he gwoṭ un senge-m re à wu he m-zee um nomog ur-bon ne ko ba ur-bon.

⁵ Remen kaane, taase no kupse wu ken wu ut-ma ba da-o un woo. Ka da-o roon, da-o Wan-Koyan he muun à. Wu he rwuunte un rem-se ro wukusse o-comb à, komo wu rwunte sakto-o ro un hur-de un net à. Ka da-o o ka kowan he goks ur-bongon be-de Shir hond hond Shir nepste ka rii-yo ro n-me hur-de un net à.

⁶ To, or re ne, be-de un rure un no ka rem-se un ya-ur-yoos se, um rwo'og no us-barag n-me un Aporos ne remen ka sha-mo guut no un ka bu-yo. No yoos be-de un ka yoor-m te mo um conog no nep yo ka: "Taase no pes rii-yo a gene à un takurda-o Shir." Taase wu ken wu nom m-gwon remen wu ro wu m-yoose à, har wu yo'og wu ken wu.

⁷ ¿Wan wu zee o aragte ye ken ye? ¿Yan yo ne o rotte yo un hi un du husse rii-yo Shir ya'u wo à? To, urege har kaa o, ¿ya hante o rotte un jaks ur-hi sa o zee ba yar-mo a ya'u wo á?

⁸ No m-nom sa o zee no nypse kap. Yatt-wu he no m-yoose á. No m-nom sa o zee no kumuste yar-mo o-Kukt. No ur-she'et sa o zee gwomo-ne no ro un **Kiristi** ne amba te ye ro no m-yoose à te ur-she'et kaane á. A ro zeege ma no gwomo-ne ye, te argu nom ut-gwomo be-ur gaan un no ne!

⁹ Remen un hyan-o re, Shir rwuntute na **yan-Tom Yeso** cas. Te ro kom-de un koyan, untun ye a kupse ma-to m-mar à. Remen te waragte rii-yo hono o-dak kap, un yan-tom ye Shir ne, un hun-ne ne he shere un yish à.

¹⁰ Hun-ne ye un hono o-dak ro m-hyan sa o zee tett us-weer á remen te ro m-nome un **Kiristi** m-guw. Amba no, no m-gwon sa o zee no us-weer ne n-me un **Kiristi**! Hun-ne ye un hono o-dak ro te m-hyan tett beeb-de m-nom un rii á. Amba no, no ur-beeb ne de m-nom un rii. Hun-ne ye un hono o-dak ro no un 'ya m-sek, amba te ne ye ro te m-yo'og!

¹¹ M-moka kaane te un hoge un mer un **swoot-o** m-ho ne, te un cop un kashi ut-saw á, a te m-dum tett o-hur á.

¹² Se te rangute te kumut rii-yo un hi un te. Ye pyepe te, te ru'uru ye nu-o so-o, a ye'e te ur-koob te m-'mo ur-hur.*

¹³ Hun-ne re ra-o te, te nomo ye ut-ma un hur-de m-gwugwu. Te waragte sa o zee buse-o un hono o-dak, rii-yo kowan ro m-'yar à, ka ro ho-ur bi.

¹⁴ Me un gene no to ka yanze remen um ru'ut no hoge m-'e á, se de remen um kyewestú no remen no yakar re ye, ye me m-con komo à.

¹⁵ Man rees no m-dek untun yakar re. Ko no nom un ya-ur-yoos ne n-me un Wan-Koyan har ye woo dugu-us op [10,000] à, wan-gaan wu cot he m-nom untu o-tato. O shir n-me Yeso **Kiristi** me ro tato no be-de un hante un **Ma-to-m-Rerem**.

¹⁶ Remen kaane me us-kon nom no bo um nome à.†

¹⁷ Remen um guut no m-nom kaane o rwo'e um tombute **Timoti** wà re wu me m-con à. Ko-yan-ess ut-ma wu un Wan-Koyan. Komo wua baksu

* **Bor-uş nass:12 4:12** Hyen komo: Seng 18:3. † **Bor-uş nass:16 4:16** Hyen komo: 1Kor 11:1; Piri 3:17.

no bo me un dor Yeso **Kiristi** à bo me ur-yoos n-me un ko ye ke hun-ne ye yan-dor à.

¹⁸ Amba ye ken ye hyanag sa o zee man habe be un no um tepertu ye un rem-se ye á, har ye un wos ur-be us-ses sa o zee ye nepse koyan.

¹⁹ Amba um rwobe o-Korinti un beeb-de un Wan-Koyan un ka ho-to be un no. Da-o me habe man hyen un hi un de yo ka ya-us-ses ye ro m-nom à. Man nep komo urege ye kumug ur-beeb be-de Shir, ko ne ma-to o-hwaa ye ro m-nom.

²⁰ Baks no unze Shir ro m-piishe hun-ne ut-ma un bo ye yage wu nomte ut-gwomo un hur-de un ye á, ba n-me raks un bo ye ro tep á, amba n-me m-gwoť ko beeb-de un wu ro n-me hur-to ye à.

²¹ To, ¿ya no husse um nomo no da-o me wobe, um negbe o-sorog ne ko de um kutu no ut-con un gwugwer-mo ur-hi ne?

Bor-us taan

Ruut no ya-o-ás be un no

¹ Um hogute hun-ne ro un ma-ut no. Ye zeeg wu ken campo-wu ro kon be un no. Wu ro un nom un yo depe á, un wu ken ne'a-wu ne. Ko be-de un ye nape Shir á, ye ro m-nom un go un ka rem-se ka neť-wu nome á. Wu ken wu muute ne'a tato un wu untun ne'a un wu.*

² Har rii-yo m-gwon yo ká no kume! Ashi, ¿udepe men-to tuk no, no ruut ká wu nome go un ká rem-se be un no á? Depete no ruut wu be un no.

* **Bor-us taan:1 5:1** Hyen komo: Kara 22:30.

³ Ko de nomte à, me be-ur gaan un no ne o-wur á, me be-ur gaan un no ne n-me o-kukt. Um kupsussute net-wu nome go un ká rem-se à ut-ma sa o zee be-ur gaan um ro un no ne.

⁴ Be-de no morge kukt-o re ro m-she'et káne, komo un beeb-ur Yeso Wan-Koyan, um conog no nom ko yo ke rii-yo sa o zee me kaane be un no.

⁵ Ya'as no **ko-Gwomo-wu un ya-ut-kot** ká campo-wu. Nom no kaane remen **ko-Gwomo-wu un ya-ut-kot** naaste wur-o un wu o ma-hun, amba Wan-Koyan a guus hoog-mo un wu ho-de wu muune.

⁶ Gwon-mo notte à rii-yo ur-bon yo á, remen no yagute net-wu depe á be-ur no. Ashi, ¿no nap unze, ya o-**yist** o-rek yo ro un hundunse un hon ur-burodi á?†

⁷ Ruut no ká **yist**-m 'wutum-mo remen no waragté burodi-ur pu-de ba m-**yist** bo no ro à. Nom no kaane remen Shir so'ostu no, be un no a peneste rwuug o-ca yo un **Biki-o m-Pas. Kiristi** ro rwuug-o ca-o na.‡

⁸ Cinda nip-o à, ma'as no m-baks unze na hun-ne ye Shir ye. A joro no bu-ur na us-ut se n-ga. A ginim no ut-yage. A nom no dorotte-o un Ma-to Shir a yage men-ut jaas-to bo **Yahuda**-ne yage burodi-to m-**yist** à da-o un **Biki-o m-Pas**. A doru no **Kiristi** hur-ur gaan un nom o-shir ne.§

⁹ Um genutu no n-me un takurda-o re, um zee taase no mosse ur-hi un ya-o-ás ne.

† **Bor-uş taan:6 5:6** Hyen komo: Gara 5:9. ‡ **Bor-uş taan:7 5:7** Hyen komo: Rwu 12:5. § **Bor-uş taan:8 5:8** Hyen komo: Rwu 13:7; Kara 16:3.

¹⁰ Ba hun-ne ye nape Shir á um zee no á, ko ya-o-suub, ko ya-ur-hyow, ko yan-guw-mo us-toog. Ko de nomte ye nap Shir á no som ye á. Remen urege kaane o se no ruug un ka hono o-dak o war war.

¹¹ Yo ka yo me no m-rure: taase no mosse ur-hi un kap o un bon wu zee or no wu ko-yan-dor à, urege wu ro un hur-de o-ás ne, ko ko-ya-o-suub, ko ko-yan-guw-mo us-toog, ko wa-ut-reeb, ko ko-ya-m-swo, ko ko-hyow. No jar no re rii-yo m-re un go un ye ne á.

¹² Mett gwomo-to un piishe un hun-ne ye ro un dor o un Shir á ut-ma á. Amba noa hoks piishe un yan-dor o Shir ut-ma. ¿Ko no hoks á?

¹³ Shir o un hi un de un o he piish un ma-to un ye yage wu m-dore á. “Ruut no ko-yan-men-ut jaas-to be-ur no”* bo Ma-to Shir zee à.

Bor-us cind

*Taase yan-dor Yeso heet
or un ye ne be-de ut-gwomo*

¹ Urege wu ken wu ro ut-ma ne un or un wu ne ko-yan-dor, wu jar wu heet to be-de un ko-yan-piish ut-ma wu ro ko-yan-dor á. Yo depe à, ko-yan-napse Shir wu hongsu no ka ma-to. No heete yan-ba un dor á.

² ¿No nap unze yan-ba-m-kukop ye he piishe un hono o-dak ut-ma á? Urege har no ye he piishe un

* **Bor-us taan:13 5:13** Hyen komo: Kara 13:5; 17:7; 19:19; 21:21; 22:21,24; 24:7 (ut-Girik).

hoño o-dak ut-ma, depete no yoos hongse un ma-
ut rek-to ba no un band ye ken ye, ye ro yan-dor
á.

³ ¿No nap unze a he no piishe un **yan-tom-ye Shir** ut-ma á? ¿Yagunte rem-se haane mosse un she'et-de un ka hoño dak-o ne?

⁴ ¿Urege yan-dor kumug ut-ma mosse un or re un ye ne, ya hante notte ha be-de ye ro yan-dor á ye piishe no ut-ma?

⁵ Me un rwor to kaane remen no hogute m'e. ¿M-moka ko net wan-gaan wu ro kon o ka be un no ko-ya-us-weer wu he no hoks caas ur-hoon á?

⁶ Gwot no yo no m-nom à. Wu ken wu be-ur no ro m-heet un or re un wu be-de ut-gwomo a piishté wu ut-ma. Har ma be-de un yan-ba un dor! Rott ur-bon kaane á.

⁷ Da-o no heete or no ko-yan-dor be-de un ko-gwomo, **ko-Gwomo-wu un ya-ut-koť** reeg no. Jiishte o 'mo ur-hur ko a wen wo susamb-m ru.

⁸ Amba no wargu hi un no m-nongon, no un core un susamb-m or no ne, har ma or no ne yan-dor!

⁹ ¿Ashi, no nap unze hun-ne ye nome rii-yo un ba ur-bon à, yea cuw un **Gwomo-to Shir** á? Taase a egussu no, be-de un rure un no yo ken rii-yo un hon. Me no m-rure, ko-ya-o-ás, ko ko-yan-guw-mo us-toog, ko ko-yan-hoob-o un ne'a-ne, ko campo-ne yan-baramse un wur-o un ye, ko campo-ne yan-m-rewe un or un ye campo-ne ne,

¹⁰ ko hyow-ne, ko ya-o-suub, ko ya-m-swo, ko yan-naas un jin-to un hun-ne, ko ya-ut-rum, be-de un ye yatt-wu he m-cow un **Gwomo-to Shir** á.

11 Kaane ye ken rowe be un no n-ga, da-o no ro nakke **Kiristi** á. Amba m-moka, Shir sokste **ba'as**-ut no, komo a muutu no yan-ba-**ur-ba'as** komo wu hongsutu no un wu ne. Wan-Koyan Yeşo **Kiristi**, wu nome kaane un beeb-de un **Kukt-o Shir**.

Sekemsu no Shir un wur-ut no

12 Ye ken ye ro m-zee, "Shir ya'ag na nom un koyan remen na yan-dor ye un wu ye." Ee, man hoks nom un yo um cone à, amba ba koyan yo Shir ya'u na keer-de m-nom à yo ro na m-gu á. Ye ken ye ro m-zee, "A ya'ag me nom un koyan," amba me man yage yo ken rii-yo muut me wan-guw-mo un yo á.*

13 Wu ken a hoks m-zee, "A un nom rii-yo m-re remen ut-men, ut-men komo remen rii-yo m-re," Nip-o, amba kane un co Shir a saburse rii-yo m-re ut-men ne. Amba rii-yo ur-bon yo a naas wur-ut na be-de un hoob-o un ne'a-ne á. Wur-ut na to un Wan-Koyan to Wan-Koyan komo wu un wur-ut na wu.

14 Shir 'yonste Wan-Koyan ut-marimar, kaane komo wu he na m'-yons un beeb-de un wu.

15 ¿Ashi, no nap unze myet dok-to un wur-ut no to ma **Kiristi** to á? Cinda kaane o à, man dek dok-ut Wan-Koyan um muutu to dok-to un ko-kaar á. Ko hiin!

16 ¿No nap unze kap bon wu mosse wur-o un wu un ko-kaar ne à, ye waragte wur-o o-gaan un wu ne á? Remen a zeste, be-de un takurda-o Shir, "Yoor-mo un ye, ye waragte wur-o o-gaan."†

* **Bor-uş cind:12 6:12** Hyen komo: 1Kor 10:23. † **Bor-uş cind:16 6:16** Hyen komo: Taka 2:24.

¹⁷ Amba kap wu mosse hi un du un wu un Wan-Koyan ne à, yea warag gaan n-me o-kukt.

¹⁸ Nom no já un cow-yo o-ás ne! Da-o hun-ne nome **ba'as**-ur hor-de, ba wur-o un ye, ye nome **ur-ba'as** á. Ko-ya-o-ás wu rewe un ne'a-ne à ba ne'a un wu á, wu nomote wur-o un wu **ur-ba'as**.

¹⁹ ¿Ko no nap unze wur-ut no pyo-o un **Kukt-o Shir** o, o ro be un no, komo o rwuune be-de wu á? Komo no ye yan-beeb-de un hi un no á, amba Shir.‡

²⁰ Shir un o no. Wu tops, remen kaane sekemsu no Shir un wur-ut no.

Bor-us ta'yoor

Yoos-ur Burus mosse ut-ge ne

¹ Ma-to un rii-yo no gende me à, ur-bon ne, net she'et ba un ne'a.*

² Amba remen no wongute o-ás ne, ko wu ke net-wu, ge ne'a un wu. Komo ko wu ke ne'a-wu un campo un wu ne.

³ Hond hond o campo rewe un ne'a un wu ne, wu nom ne'a un wu rii-yo depe wu nom à. Ne'a komo wu nome campo un wu kaane.

⁴ Remen ne'a rott beeb-de un wu zeet campo un wu, “Me wu cot he m-nom yo wur-o re cone à.” Kaane komo campo rott beeb-de un wur-o un wu á se de ne'a un wu.

⁵ No ye geese ut-ge à, taase wan-gaan wen or re un wu á, se de urege kaane no orme no nom ut-ho m-oog remen no nomot us-kon be-de Shir. Ka

‡ **Bor-us cind:19 6:19** Hyen komo: 1Kor 3:16; 2Kor 6:16.

* **Bor-us ta'yoor:1 7:1** ut-Girik: Ro ur-bon ne campo yagute ci un ne'a.

da-de, no doot m-go'one. Taase **ko-Gwomo-wu un ya-ut-kot** wu durumsu no, remen noa hoks m-garamse wur-ut no á.

⁶ Ma-to me no m-'ya ba **karamsa-o** á.

⁷ Um ro cong a zee yan-dor ye ga ut-ge á bo um ro à ba ut-ge. Amba Shir ya'ag ye ken yan-dor ye beeb-de m-she'et ba ut-ge. Komo wu 'ye ye ken yan-dor ye mo ken yar-mo. Ko wu ke ko-yan-dor-wu ro m-yar ne mo Shir ya'u wu à, komo wu 'ye ye ken yan-dor-ye mo ken yar-mo un hon bo ye he wu nome m-senge à.

⁸ Ma-to un ye ga ut-ge á un ye campo un ne mare ne à, me m-hyan a jiish ur-bon ye she'et ba ut-ge untun bo um ro à.

⁹ Amba urege no hoks garamse un hi un no á, depete ko wu ke wu kum campo un wu ko ne'a un wu. Remen jiishte a ge ut-ge otte ás-o re beeb un du.

¹⁰ No yan-dor ye ro un campo-ne ko ne'a-ne ne à, **karamsa-o** ka um ruru no (Komo me wu á, amba Wan-Koyan wu jip, ruru na ka **karamsa-o**): Taase ne'a caas ut-ge un campo un wu ne á.

¹¹ Komo urege ye caagute un campo un wu, taase wu ge ut-ge á, se de ye jamas ge-to un ye un campo un wu ne. Campo komo taase wu ho'os ne'a un wu á.[†]

¹² M-moka, um zeeg to ka be-de no ye kuse à, (me wu yanze Wan-Koyan á), urege wu ken wu ro un ne'a ne ko-yan-ba un dor, urege wu eks ye she'et she'et-de ut-ge un wu ne taase campo ho'os wu á.

[†] **Bor-us ta'yoor:11 7:10-11** Hyen komo: Mati 5:32; 19:9; Mark 10:11-12; Ruka 16:18.

13 Komo urege wu ken ne'a-wu ro un campo ne ko-yan-ba un dor, amba wu eks ye she'et she'et-de ut-ge un wu ne, to, taase ka ne'a-wu ho'os wu á.

14 Me un zee kaane, remen campo wu shere be-ur Yeso á, Shir a so'os wu rem ne'a un wu, wu shere be-ur Yeso à. Kaane komo, ne'a wu shere be-ur Yeso á, Shir a so'os wu rem campo un wu, wu shere be-ur Yeso à. Un ya kaane á, Shir a goks yakar un ye á. Amba remen Shir so'oste tato un ye ne, m-moka Shir gokste yakar un ye.

15 Urege komo wu yage m-she á conog m-wonge un wu shere à, yea hoks m-wonge. N-me un kaane, campo ko ne'a wu shere à, a gakte wu ur-she'et un wu yage m-she ne á. Shir wu un aag na remen she'et-de ba ut-ween.

16 Wo ne'a, ¿o nepste ko wo gu campo ru? ¿Wu sheret be-ur Wan-Koyan bo o shere? Wo campo, ¿o nepste ko wo gu ne'a ru wu sheret be-ur Wan-Koyan bo o shere?

Go un she'et-de Wan-Koyan cone a she'et à

17 Cin da-o Shir daage ye yan-dor à, depete ko wu ke ko-yan-dor-wu she'et go un she'et-de Wan-Koyan cone wu she'et à. Ka rii gaan-yo yo me m-rure un yan-dor ko kene um ha be-de un ye.

18 Kap bon wu Shir aage à, wu ro ko n-ga ur-**ko** ne à, to taase wu hoob she'et-de un ba ur-ko á. Wu Shir aage komo ba ur-ko à, wu warag ko-**yan-dor Yeso** à, to, taase wu hoob se a koog wu á.

19 Ur-**ko**, ko ba ur-ko, ba rii-yo á. Amba nom o-dorotte un **karamsa**-o Shir jiishte ur-bon.

²⁰ Ko wu ke wu she'et bo Shir 'wossu wu a ekt wu ko-yan-dor á.

²¹ Urege wo ko-guw-wu o rowe da-o Shir agu wo o waragte ko-yan-dor o un wu à, taase o ryegen á. Urege komo wu essu wo à ho'ostu wo, to arag.

²² Kap wu ro ko-guw à, da-o Wan-Koyan aage wu à, Wan-Koyan poste wu un kom-to **ko-Gwomo-wu un ya-ut-kot**. Kaane komo wu ro sak à da-o a aage wu à, ko-guw **Kiristi** wu.

²³ A un o no, komo a tops, taase no warag guw-mo un hun-ne á.

²⁴ To, or re ne, yan-dor myet bo a 'wosse net da-o a agu wu à, wu she'et kaane un Shir ne.

*Yan-ba-ut-ge un ye campo
un ye ne mare ne à*

²⁵ Ma-to un yan-ne'a-ne ye ga ut-ge á, yo ye he m-nom à, Wan-Koyan Yeso wu ruru na yo ye he m-nom á. Amba me un 'ya un to ma re ma-to, um nak me net-wu, wu hun-ne ro m-dek un ma-to un wu à, remen Wan-Koyan hogute 'won un de wu ya'ag me us-nap.

²⁶ Me m-hyan a jiish ur-bon net she'et bo wu ro à, remen a ciriste m-cow un da-o un re ur-koob.

²⁷ Urege o geeste ut-ge, taase o caas to á. Urege ne wo un go ga ut-ge á, taase o ge ut-ge.

²⁸ Amba urege o geeste ut-ge, **ba'as-de** á, komo wan-ne'a ge'e ut-ge, **ba'as-de** á. Amba de ye ga ut-ge à yea su ur-koob de un nekette un hoog-mo un ye. Komo um conog um hebe no swo un ka koob-de.

²⁹ Or re ne yan-dor, rii-yo me ut-ma à, yo ka: A kus o-da ne un ka hono o-dak o á. Cin un m-moka,

ya-ut-ge ye nome Wan-Koyan m-guw sa o zee ye ga ut-ge á.

³⁰ Yan-dor ye ro un tuk-mo ut-men à, ye warag sa o zee yett tuk-mo ut-men á, ye ro o-zak à ye warag sa o zee yan-tuk-mo ut-men. Komo yan-dor yan o ut-saw ye warag ye rott rii á.

³¹ Yan-dor ye ro m-senge mo morogse saw-to un hono o-dak à, taase ye she'et un 'wons-mo un to á, remen ka hono o-dak o a ro n-me un o à, o m-ta o.

³² Um conog no yage regen-o un bo no he m-she'et à. Wu ga ut-ge á wu ro un ess ur-hi be-de un Ma-to Shir ur-bon ne, bo wu he rwo un Wan-Koyan hoge m-rerem à.

³³ Amba wu ro ne ut-ge ne à, wu un ess ur-hi un saw-to un hon un ka dak-o, bo wu he rwo un ne'a un wu hoge m-rerem à.

³⁴ Barag-se un wu purgute o ka be-ut yoor. Komo ne'a wan-ba-ut-ge ko wan-ne'a, wu ro un ess ur-hi be-de un ma-ut Wan-Koyan ur-bon ne remen wu waragté ba m-kukop n-me o-wur o-kukt ne. Ne'a-wu ut-ge ne wu ro un ess ur-hi ko de ke ho-de be-de un saw-to un hono o-dak, bo wu he m-nom campo un wu hogute m-rerem à.

³⁵ Me un con no m-gu, remen no she'etté bo Wan-Koyan cone hun-ne ye un wu she'et à, ye nom wu m-guw un hur-ur gaan à. Me con no m-gakte be-de un nom un yo ken rii-yo ko yo ken yo á.

³⁶ Amba urege net nomog us-barag unze wu ro un nom un yo depe á be-de un wan-ne'a-wu wu ro ur-ryap à, komo con-to un wu ro m-bose, yage wu geet wu, **ba'as-de** á.

³⁷ Amba urege net zongsute ba wu ken wu un zee wu nom kaane, ba se wu gaag ut-ge á. Wu ro o-cow ne wu nomot yo wu cone à. Komo urege de wua hoksusse bop un hi un de un wu, har wu dek un hur-de un wu, wua ge wu á, to, to ka hond hond o to ro.

³⁸ Remen kaane, kaane ka cow-se us-voor se ro ur-bon ne urege net zongsute wua ge wan-ne'a-wu wu ro ur-ryap à, wu nomog rii-yo ur-bon. Amba urege wu dek un hur-de un wu wua ge ut-ge á, wu nomog rii-yo jiishe à.

³⁹ Taase ne'a-wu ut-ge wonge un campo un wu ne á, urege campo un wu ro un hoog ne. Amba urege campo un wu marag, wu ro o-cow ne, wu hur-de un wu cone à, wu geet wu. Amba ko-yan-dor, he wu m-ga cot.

⁴⁰ Amba un hyan-o re, wua jiish un hoge m-rerem wu she'ete kaane ba wu un ga ut-ge. Me gwot-o kaane **Kukt-o Shir** zee me um zee.

Bor-us eer

Rii-yo m-re yo a seke pyo-o m-gir à

¹ To, ma-to un rii-yo m-re yo a **seke** pyo-o m-gir à, a nepste kap-m na ya-us-nap-ye. Nap-us na ro un hante us-ses, amba was-m ro m-rwo **yan-dor Yeso** m-bo'ose.

² Kap wu ro m-hyan wu zee wu nepste rii à, to har m-moka wu nap yo depe wu nep á.

³ Amba myet bon net-wu ro un con-to Shir à, Shir nepste un wu ne.

⁴ M-moka ma-to un re un rii-yo m-re yo a **seke** pyo-o m-gir à, a nepste unze, m-gir mo ro un ho-mo rii á. Komo shir o o-nip o á, a nepste komo unze Shir gaan-o cot.

⁵ Un hyan-o un ye ken ye, rem-uş ro kon deen se ye ro m-aag “shir-ye” à un “yan-koyan-ne” n-ton ko n-dak.

⁶ Amba na a nepshe Shir gaan-o. Wu ro o-Tato, wu nome koyan komo remen un wu atte un hoog ne. Wan-Koyan, wan-gaan wu, komo Yeso **Kiristi**. Be-de un wu o komo Shir nome koyan, be-de un wu o komo a ya'u na hoog.

⁷ Amba de ba kap yan-dor ye nape kaane á. Har m-moka ye ken ye ro hyan m-gir nip-o, remen kaane da-o ye re'e yo a **seke** m-gir à, ye ro m-hyan sa o zee guw-mo shir-ye o-nip ye ro m-nom. Barag-se un ye un hur-de un ye kapsuru ye unze ye nomog ur-ba'as.

⁸ Rii-yo a m-re à yoa hyokontu no yow yow un Shir ne á. A taage un koyan remen a yagute yo m-re á. Komo a kum rii, remen a reeg yo á.

⁹ Amba nom no ceen taase de ka keer-de ko-**yan-dor Yeso** warag cow-yo rwo un wu ken wu rotte ur-beeb be-de m-she á wu nom rii-yo wu nap ko Shir conog yo á.

¹⁰ Remen ye ken ye ye rotte ur-beeb be-de m-she á hyene wo, wo wu ro ur-beeb ne be-de m-she à, wo un re un rii n-me un pyo-o m-gir, to ka ma toa ru ye har ye reet rii-yo m-re yo a **seke** m-gir à, komo yea sabre un hur-de un ye.

¹¹ Remen kaane ka nap-uş ru se, se a wakte shi'it-de un kaps un wu ken ko-yan-dor-wu, wu Yeso **Kiristi** mare remen wu à.

¹² Da-o no ye ro m-rwo men-to un ye m-naase un barag-se un ye ne à, no nomte un or no ne ut-**ba'as**, kaane no un nome un **Kiristiur-ba'as**.

¹³ Remen kaane, urege re un rii-yo m-re a ru or re ko-yan-dor nom **ur-ba'as**, man do ti ur-ap komo á, taasu um ru or re nom **ur-ba'as**.

Bor-us jero

*Ur-beeb un senge-mo
un ko-yan-Tom Yeso ne*

¹ ¿Me un ya mett ur-beeb á? ¿Me ko-yan-Tom **Yeso** wu ka á? ¿Me hyan o Yeso Wan-Koyan á. Ba remen senge-m re o ka no waragte ye ma Wan-Koyan?

² Urege me ko-yan-Tom **Yeso** wu be-de un ye ken hun-ne á, ko-yan-Tom **Yeso** um ro be un no remen no un dore Wan-Koyan un bu-yo ma-ut re. Remen kaane, depete kowan wu nep cas ko-yan-Tom **Yeso** wu um ro.

³ Shas-o re o ka be-de un ye ro m-con ye nep ko me ko-yan-Tom **Yeso** wu à.

⁴ ¿Tett keer-de un a ye'et te m-re m-swo ne un den-ut no á?

⁵ ¿Tett keer-de m-neke un ne'a te ne yan-dor ye ro ut-ge ne à, untun bo ye ka yan-Tom-ye Yeso ye, Bitrus* un hen-ne Wan-Koyan ne nome á?

⁶ ¿Ko de me un Barnabas ne, te ye he senge-mo un reegte un hi un te?

⁷ ¿Wan wu ne he guw-mo ut-karma, ká da-de ne wu waragte reegte un hi un de un wu? Ka ye go o-kat à, ro m-re un hyo-ye ye go à da-o ka hyo-ye

* **Bor-us jero:5 9:5** ut-Girik: Kepas.

nene. Ka ye ro guṭ-de un ca à, ro m-swo m-yow mo un ka ca-ye.

⁸ To ka ma-to un net to á. **Karamsa-o** o Shir o zee kaane.

⁹ Remen a geneste un **karamsa-o Mosa** a zee, “Taase o bite nu-o un na-yo ut-kerem da-o yo door-mo un hyo á.”† ¿Na-ye un ya Shir he m-was un ye ne un hon-de un ye cot bo wu zee kaane?

¹⁰ ¿Ká ma-to na ye ka Shir rotte á? Rem na o Shir zette kaane. Remen depete ko-ya-tom un ko-ya-m-dor ne ye nom dish-o un gwuug-de un rii-yo o-kat. Yan-ko'ot un Ma-to Shir depete ye re ye su be-de un senge-mo un ye.

¹¹ Urege te goog Ma-to Shir un hur-ur no, to, ¿yo ken caari-yo un rii-yo ka te cite bo te zee no 'ye te rii-yo m-re un saw-to m-cop ne bo ko-ya-o-kat ro ce-mo un hyo-ye un wu?‡

¹² Urege no torog ye ruru no Ma-to Shir à, ¿te jiish ye un keer-de un no nomotu te kaane á?

Kap un kaane ne, te gaktu no á. Amba te dungute be-de un koyan otte ma-to un rii-yo he wen un senge-mo un **Ma-to m-Rerem** to ma **Kiristi** à.

¹³ ¿Nò nap ka unze ya-m-senge un **Pyo-o Shir** káne ye he kum un rii-yo un re-mo un ye be-de un saw-to a m-hante á? ¿Ya-m-senge komo un o-**hana** o ur-seke, káne o ka ye he kum un gwuug-de un ye be-de un rii-yo a hante ur-seke á?§

¹⁴ Kaane to ro komo, Wan-Koyan rworog wu zee yan-senge-mo un ko'ot un **Ma-to m-Rerem** ye

† **Bor-uş jero:9 9:9** Hyen komo: Kara 25:4; 1Tim 5:18. ‡ **Bor-uş jero:11 9:11** Hyen komo: Roma 15:27. § **Bor-uş jero:13 9:13** Hyen komo: Kara 18:1.

kum rii-yo un reegte un hoog-mo un ye káne.*

¹⁵ Amba ko o-gaan me hwo ur-yish a nomotu me yo **karamsa**-o zee á. Komo me gen to ka remen no nomotu me kaane m-moka á. Ay, jiishte um mer, otte um taage un ka gwon-mo.

¹⁶ Da-o me m-ko'ot à, me un hoks m-gwon á, remen Shir gaktu me m-nom ka senge-mo un ko'ot un **Ma-to m-Rerem**. Komo man warag rii-yo ur-'won me yagu mo m-nom!

¹⁷ A ro zeege un con-m re me m-nom un ka rii-yo, um zeeru se Shir topk me. Amba remen Shir daagu me wu bopsu me ka senge-mo, remen kaane mett yo m-daag á.

¹⁸ To, ¿ya un yo ne ro top-o re? Ka zak-o me m-kum be-de un rwor un **Ma-to m-Rerem** à ba wu ken wu un top á. Cip me con m-gakte yan-dor á, ye nak yo depe m-top un ko-yan-ko'ot un Ma-to Shir à.

¹⁹ Ko de nomte me ko-guw be-de un hun-ne á, amba um muste hi un de ko-guw be-de un hun-ne, remen um wontutú ye be-ur **Kiristi**.

²⁰ Da-o me ro be-de un **Yahuda**-ne, um warguru untun ko-**Yahuda** remen um wontutú ye be-ur **Kiristi**. Da-o me ro be-de un ye ro m-dore un **karamsa**-o un **Yahuda**-ne à, kaane me m-nom, (ko de nomte a gakte me un dor-o ka **karamsa**-o á), amba remen um wontutú ye be-ur **Kiristi**.

²¹ Da-o me ro be-de un ye ro **Yahuda**-ne á, ye rotte **karamsa**-o un **Yahuda**-ne á um rwo'uru hi un de be-de un ye. Un ka cow-yo um re hi-de un

* **Bor-uş jero:14 9:14** Hyen komo: **Mati 10:10; Ruka 10:7.**

ye, har um wontuté ye be-de un **Kiristi**. Amba me jore **karamsa**-o Shir á. Um dorute **karamsa**-o **Kiristi**.

²² Be-de un ye rotte m-'wons un sher-mo un ye á, um waraguru untun ko-yan-ba-m-'wons remen um wontutú ye be-ur **Kiristi**. Ee, um sengute um waragte ko yo ke rii-yo be-de un ko wu ke net-wu remen um guut ye† um wontuté ye be-ur **Kiristi**.

²³ Myet me un nom kaane remen ko'ot un **Ma-to m-Rerem**, komo remen me un yan-dor ne kumut rem-se ur-bon se Shir surte o-nu wu ya'as na à.

²⁴ ¿Ashi no baks be-de un se'er-mo us-rek, ya-us-rek ro m-nom m-senge ye aragte or un ye ne, amba wan-gaan wu cot ro un kum m-yar? No ma sengu no us-rek bo no he re ur-ho à.

²⁵ Kap ya-m-se'er, ye ro un yoose un hi un de un ye bo ye he garamse un hi un de un ye à. Ye ro m-nom kaane remen ye reet m-yar mo he m-tees à, amba mo ma na yar-mo mo m-ta mo á.

²⁶ Remen kaane rek-o re o o-hwaa o á. Ba untun ko-ya-m-dum wu ro m-wosor m-yo á.

²⁷ Amba wur-o re o me m-pu'us, um muutu o untun o un ko-ya-o-rek, remen o nomot yo depe à. Un ba kaane á, me o-gyer taase me komse rure un ye ken ye **Ma-to m-Rerem** to Shir me ne a mussu me hwaa.

Bor-us op

Nak ut-to mosse us-toog ne

† **Bor-us jero**:22 9:22 ut-Girik: guug ye ken hun-ne ye.

¹ Or re ne, me con to-to ke no rii-yo kore ya-n-ga-ye na o-kot reeno n-ga á. Shir ereg ye un kuş-o o-ke'ente. Wu ro un co-o un ye. Komo wu rwuntute ye un ho-mo m-sa har un dak-o hwo'og-o rii-yo ci ye á.*

² N-me ut-ke'ente m-sa ne a yo'osu ye kap yandor **Mosa**.

³ Myet-mo un ye komo ye reeru ká rii-yo m-re yo Shir ya'ase ye un bu-yo ut-hyat à.†

⁴ Myet-mo un ye swooru ká ho-mo Shir ya'ase ye un bu-yo ut-hyat à. Kap mo un ye swoog be-de un ká ta'ar-o, mo Shir ya'ase ye un bu-yo ut-hyat à. Ká ta'ar-o ne sha-m **Kiristi** mo.‡

⁵ Myet un kaane ne, Shir hoge rerem-mo un ye ken ye deen n-me un ye á, wu homuru ye o-kot.§

⁶ To, se kà rem-se un kor remen a nekt na ut-to, taase a nom rem-uş yo-se bo ye nome à,*

⁷ ko komo a nome pyo-se m-gir m-guw bo ye ken ye nome à. Remen Ma-to Shir zeeg, "Ka hun-ne ye nomog biki-o m-re m-swo ne, komo ye inuru ye hewuru us-hew m-jiib."†

⁸ Taase a nom no o-ás bo ye ken ye be-de un ye nome à, har hun-ne dugu ur-kwooz uş-tet [23,000] maruru ho-ur gaan.‡

⁹ Taase komo a takş **Kiristi** bo ye ken ye nome, har yege-hwo hoomte ye à.§

* **Bor-uş op:1 10:1** Hyen komo: Rwuu 13:21-22; 14:22-29.

† **Bor-uş op:3 10:3** Hyen komo: Rwuu 16:35. ‡ **Bor-uş op:4 10:4** Hyen komo: Rwuu 17:6; Oog 20:11. § **Bor-uş op:5 10:5**

Hyen komo: Oog 14:29-30. * **Bor-uş op:6 10:6** Hyen komo: Oog 11:4. † **Bor-uş op:7 10:7** Hyen komo: Rwuu 32:6. ‡ **Bor-uş**

op:8 10:8 Hyen komo: Oog 25:1-18. § **Bor-uş op:9 10:9** Hyen komo: Oog 21:5-6.

¹⁰ Taase a nom us-hwumug bo ye ken ye nome, har **wan-tom-wu Shir** wan-ho un hun-ne eestu ye à.*

¹¹ Ká rem-se koru ye à sha-mo ut-ma mo komo a un gen-to remen a kewestú na, na ye kom-de un ta-mo o-dak 'wosse à.

¹² Remen kaane urege o hyanag o eks m-'wons ne, to, nom ceen taase o hye.

¹³ Yatt meger-to wetu no m-kum to kuse ba a un nomo to net á. Shir ko-ya-o-nip-wu, wua yage a megertu no arge 'wons-m no á, amba be-de un ká meger-to, wua kutu no cow-yo m-posse remen no hokste m-dungune.

*Biki-o m-gir un Biki-o m-Pas
mo ma Wan-Koyan ne*

¹⁴ Remen kaane no nay-ne re, nom no já un guw-mo m-gir ne.

¹⁵ Me no m-gwot, gwot-o un ya-us-nap. Dege no hi un no urege rii-yo me m-rwor à nip-o.

¹⁶ Ká ibitte-de a ru'e o-kwum be-de un re-mo un Wan-Koyan à, ashi, ¿de de ka ro m-hante atte m-warag gaan n-me un hyó-m **Kiristi** mo a wuuse ur-**seke** un mar-mo un wu rem na á? Burodi-de a m-yotor komo à, ¿de de ka ro na m-rwo a waragte gaan n-me un wur-o un **Kiristi** á?†

¹⁷ A reeg no ka burodi-de ur-gaan na ye ro ut-moor ne à. Kaane kutute na wur-o gaan a ro, remen burodi-ur gaan-de a re myet-m na.

* **Bor-us op:10 10:10** Hyen komo: Oog 16:41-49. † **Bor-us op:16 10:16** Hyen komo: Mati 26:26-28; Mark 14:22-24; Ruka 22:19-20.

18 Gwoṭ no hun-ne ye o-**Isra**. Kap ka ye re yo a **seke** à, gaan-ye ro un or un ye ne be-de un re un **seke** to a **seke** Shir un **hana**-o ur-**seke** à.‡

19 ¿Ya un yo ne um cone m-rwor kane? ¿Me un zee o rii-yo a **seke** m-gir à kashi un rii-yo? ¿Ko m-gir yo ken rii-yo?

20 Ay, ko hiin, yo me m-zee à yo ro, ka rem-se **ya-ut-kot** ye a **seke** ba Shir á. Komo, me con no warag gaan un **ya-ut-kot** ne á.§

21 Keer-ur ro kon no suut un ibitte-ur Wan-Koyan, komo un ibitte-de **ya-ut-kot** ne á. Keer-ur ro kon no reet rii-yo m-re yo ma Wan-Koyan komo un yo un **ya-ut-kot** ne á.

22 ¿Ko de sugum-yo atte Wan-Koyan Wu hogute ur-shoob bo **Isra**-ne nome? ¿A un arag wu m-'wons o?*

Nom no koyan remen seps un Shir

23 No m-zee, “Shir ya'ag yan-dor ye un wu beeb-de m-nom koyan” amba ba ko yo ke rii-yo ro ur-bon ne á. “Shir ya'ag yan-dor ye un wu beeb-de m-nom koyan” amba ba koyan o ro m-gu hun-ne á.†

24 Taase o was un hi un du ne cot á, amba o was un or ru ne yan-dor komo.

25 Nom no yo ka: Ti no kap bo un rii-yo a m-baab be-de a m-baab m-ap à, ba se no cit á, taase no boog be-de ká ap-de rwuune à, bo hur un noa kaps no á.

‡ **Bor-uş op:18 10:18** Hyen komo: Rewi 7:6. § **Bor-uş op:20**

10:20 Hyen komo: Kara 32:17 (ut-Girik). * **Bor-uş op:22 10:22**

Hyen komo: Kara 32:21. † **Bor-uş op:23 10:23** Hyen komo: 1Kor 6:12.

26 Remen Ma-to Shir zeeg, “Hono o-dak un rii-yo ro n-me un o ne à myet to ma Wan-Koyan to.”‡

27 Urege ko-yan-ba un dor banag no re un rii-yo m-re, no zee noa he, re no myet bo a ya'u no à, ba se no cikt á, remen taase no boog un ma-to un so ka rii-yo rwuune à, bo hur un noa kaps no á.

28 Amba urege wu ken wu zeeg no, “Ka rii-yo gir-mo a pene yo.” To, taase no ti á, remen nu-se un ka wu ruru no à, komo taase hur un no kapsté no.

29 Barag-se un hur-de un wu mette se ma no se á. To, wu ken wu a hoks m-zee “Remen ¿ya un o barag-se un hur-de un wu ken wu hette me m-kaps un rii-yo um cunse un men-ut re?”

30 Urege um bomog Shir remen rii-yo m-re, ¿remen ya un o ka a hette me ut-reeb un remen rii-yo um re un bongon-de Shir à?

31 To, kap un o un rii-yo no m-nome à, ko yo no m-re à, nom no koyan remen seps-mo un Shir.

32 Taase no warag shi'it-de **ur-ba'as** be-de un **Yahuda**-ne, ko ye ro **Yahuda**-ne á, ko hun-ne yan-dor un Shir.

33 Nom no bo me m-nom à. Me m-senge um ru'ut kowan hoge m-rerem n-me un kap o un rii-yo me m-nom à, ba rii-yo um cone à yo me m-nom á, se de remen hun-ne kap ye kumut gwu.

Bor-us op o-gaan

1 Doru no sha-m re bo me un dore un sha-m Kiristi à.*

‡ **Bor-us op:26 10:26** Hyen komo: Bong 24:1.
o-gaan:1 11:1 Hyen komo: 1Kor 4:16; Piri 3:17.

* **Bor-us op**

Ur-yoos un ma-to un hok ur-hi

² Me no m-bom remen no me m-baks be-de un koyan, no komo m-bop un ka yoos-de deen, hond hond bo um yoosu no de à.

³ Amba um conog no nep rii gaan: **Kiristi** wu ro co-o un ko wu ke net-wu, campo komo wu ro co be-ur ne'a un wu, Shir komo o ro co **Kiristi**.

⁴ Myet bon campo-wu kone us-kon ko rwor un Ma-to Shir hin de un wu ro ur-toob ne à, wu yo'ogte o ka hi-de un wu.

⁵ Amba bon ne'a-wu kone us-kon ko rwor un Ma-to Shir ba un yere un rii-de ur-hi, wu yo'ogte o ka hi-de un wu, ka ro kang-o gaan un ne'a-wu a ore shi-se un wu ne à.

⁶ Urege ne'a yagute yere un rii-de ur-hi, to, wu or hi-de un wu ur-kuug. Amba rii-yo m-'e yo ne'a or hi-de un wu, remen kaane se wu yere rii-de ur-hi.

⁷ Da-o campo ro ut-ma un Shir ne à, wu hede hok un hi-de un wu á, remen wu wu a hwoone sha-mo Shir un ka seps-mo ne. Amba ne'a seps-mo un campo mo.†

⁸ Remen campo wu a takne m-nom, ba be-de un ne'a-wu rwuune á. Amba ne'a-wu ur-takan, n-me un campo-wu rwuune.

⁹ Komo a nom campo remen ne'a á, se de ne'a-wu a nome remen campo.‡

¹⁰ Remen kaane se ne'a yerete rii-de ur-hi a hyenet gos-to wu ya'e campo à, remen **yan-tom-ye Shir** ro wu m-gwoť.

† **Bor-us op o-gaan:7 11:7** Hyen komo: Taka 1:26-27. ‡ **Bor-us op o-gaan:9 11:8-9** Hyen komo: Taka 2:18-23.

11 Myet un kaane ne, n-me un Wan-Koyan, ne'a ba pegesse wu ro be-de un campo á. Kaane komo, campo ba pegesse wu ro be-de un ne'a á.

12 Ko de nomte ne'a-wu ur-takan wu un rwuun be-de un campo-wu ur-takan à, amba m-moka, kap campo-ne, ne'a-ne mate ye, amba koyan be-de Shir yo rwuune.

13 Gwoť no no hyen un hi un no, ¿nomog ur-bon ne'a kon Shir hi-de un wu ro ur-hek?

14 Rii-yo m-e yo campo-wu yage hi-de un wu ba o-or, urege hi-uş se un wu ro m-seeb ne.

15 Urege ne ne'a ro un hi-se m-seeb ne kashi un rii-yo be-de un wu o-zak ne, remen a un nomo wu uş-shi remen hok ur-hi.

16 Urege ne wu ken wu conog hante o-nakante un to ka ma-to, yo um he hoks m-zee à yo ro, yatt yo ken cow-yo yo arge kaane be-de yan-dor kap á.

*Re un Rii-yo m-re yo un
Biki-o m-Pas yo un Wan-Koyan*

17 N-me un ka ma-to um cone m-rwor m-moka à. Me bom no á remen morog un no de ur-hi de á. Da-o no morge, rem-uş so-se ro m-rwuun á se de rem-uş yo-se.

18 Ur-takan cas, um hogute n-hon n-hon no ro be-de un morog-ur no yan-dor, um hogute a zee purug-ur ro kon be un no, har um ro dekste to ken ma-to um hoge à.

19 No m-wong un hi un no kur-ut ut-kur remen no kututé hun-ne unze kur un no jiishte ko de ke kur-de. U depe kaane á.

20 Ba remen no reet Rii-yo m-re yo m-Pas yo un Wan-Koyan no morgute á.

21 Um nepste un to ka ne remen be-de un re un Rii-yo m-re yo m-Pas yo un Wan-Koyan, ko wu ke wu ro m-hor remen wu reet rii-yo m-re yo un wu ba wu un 'ya ye ken ye. Remen un kaane ye ken ye ro m-ji m-mer, ye ken ye ne se ye swoog swo-m ho ye.

22 ¿Nott den-to no hette m-she'et no re no su n-me to á? ¿Ko komo no un hyan o hun-ne yan-dor ye Shir ba rii á, o notte un rangse un koob-ne? To, ¿re um he no m-zee ne un to ka? ¿Um bum no un to ka? Ay, man bum no á.

*Rii-yo hante atte m-re Rii-yo m-re
yo un Biki-o m-Pas yo un Wan-Koyan à*

23 Ka rii-yo um ya'asu no komo à, be-ur Wan-Koyan um goksune yo. Yeso Wan-Koyan ká tet-mo a bopsutu wu un kom-to un yan-yage-to un wu à, wu dekururu ur-burodi.

24 Bo wu komte ur-bongon ha-mo Shir à, wu argu m-bosor, wu zee, "O ka wur-o re o, o a ya'ase rem no à. Sengu no m-nom kàane remen no ma'astú me m-baks."

25 Kaane komo bo ye reese à, wu mossuru ur-ibitte wu zee, "Ka ibitte-de swor o-nu pu-o, o un hyó-m re. Nom no kàane ko o ke da-o no ine m-swo, remen no ma'astú me m-baks."§

26 Remen koyanda no ine re un ka burodi-de, m-swo ne un ka ibitte-de no o ká un ko'ot un mar-m Wan-Koyan har wu muunte.

§ **Bor-üş op o-gaan:25 11:25** Hyen komo: Rwuu 24:8; Irmí 31:31-34; Rwuu 24:6-8.

*Re ʉn Rii-yo m-re
yo ʉn Biki-o m-Pas
yo ʉn Wan-Koyan ba m-depe*

²⁷ Remen kaane bon wu re ʉn ká burodi-de à, ko wu swo ʉn ká ibitte-ʉr Wan-Koyan de ba m-depe à, ka net-wu wu nomog **ur-ba'as** be-de ʉn wur-o Wan-Koyan ʉn hyó-mo ʉn wu ne.

²⁸ Se de ko wu ke wu cekerse hi ʉn du ʉn wu, ká da-de wu reet ká burodi-de wu su ʉn ka ibitte-de.

²⁹ Kap bon wu re ká burodi-de, wu su ʉn ká ibitte-de ba m-sekemse ʉn wur-o **Kiristi** à, wu suute hi ʉn du ʉn wu piish ʉt-ma.

³⁰ O hante ye ken ye rotte be ʉn no ba m-'wons, ʉs-gom ne, ye ken ye har ye mereste.

³¹ Amba urege a cekersute hi ʉn na, Shir hede na piishe ʉt-ma á.

³² Wan-Koyan ya'ag na ʉr-koob remen wu ja'asté na. Wu ʉn nom kaane remen wua piishí na ʉt-ma ragaan ʉn hono o-dak ne á.

³³ Remen kaane or re ne, yan-dor, da-o no morge no reet Rii-yo m-re yo m-Pas yo ʉn Wan-Koyan no waase or no ne.

³⁴ Urege ne wu ken wu ro ʉn hoge ʉn mer wu reesune rii-yo m-re cin o-hur, taase wu nekne hi ʉn de ʉn wu piish-de ʉt-ma da-o no morge.

Ma-to kuse komo à me habe man buse no to m-rure.

Bor-ʉs op ʉs-yoor

M-yar deen mo Kukt-o Shir ya'ase na à

¹ To, m-moka komo ʊr re ne ʊn ma-to ʊn yar-mo **Kukt-o Shir** ro m-'ya à, me con no ma'as ʊn koob-de ʊs-nap ne á.

² No nepste da-o no ro yan-ba ʊn dor á, a egussutu no, no cuwut guw-mo ʊn gir-mo rotte hoog á komo mo ro tep á.

³ Remen kaane ʊm conog no nep bo no he m-daag yo ro nip-o Shir à. Yatt-wu **Kukt-o Shir** ro m-dorutte wu he pyap ʊn Yeso á. Komo yatt-wu he m-zee, "Yeso Wan-Koyan wu á," se wu **Kukt-o Shir** ro m-dorutte à.

⁴ To, yar-mo ʊn **Kukt-o Shir** ro kon go-ʊs-go, amba **Kukt-o Shir** o-gaan, o ro mo m-'ya ʊn hun-ne.

⁵ Cow-ʊs ro kon n-hon n-hon se ʊn nom m-senge, amba Wan-Koyan gaan, wu a m-nome m-guw.

⁶ Shir ro ʊn nom ʊn senge-mo ʊn wu be-ur na ʊs-cow n-hon n-hon ʊn hoog-m na. Amba Wan-Koyan wan-gaan, wu ro myet-m na ʊn ya-ur-beeb ʊn nom mo ʊn ká senge-mo kap.

⁷ Shir ro ʊn 'ya ʊn ko wu ke ko-yan-dor-wu Kukt-o ʊn wu, remen kowan wu guut **yan-dor Yeso**.

⁸ Ye ken ye **Kukt-o Shir** ya'ag ye yar-mo ʊn weer-se Shir, be-de ʊn ye ken ye komo a ya'ag ye nap ʊn yo Kukt-o kutu ye à, ʊn ká Kukt-o gaan-o.

⁹ Wu ken wu komo a ya'ag wu yar-mo m-sheer o-nip ne be-de ʊn ká Kukt-o. Wu ken wu komo a ya'ag wu yar-mo ʊn taas ʊs-gom ʊn ká Kukt-o.

¹⁰ Wu ken wu komo a ya'ag wu yar-mo ʊn nom ʊn rem-se ut-hyat, wu ken wu komo ko'ot ʊn ma-to rwuune be-de Shir à. Shir ro m-'ya ʊn wu ken

wu nap-se un nap un urege kukt-o Shir o, wu ken wu nap-se tep un rem-ut hor-to go-us-go, wu ken wu komo muut m-rwor un yo a rwore un rem-ur hor-de à.

¹¹ Kap Kukt-o gaan-o ro m-wong un ka yar-mo. Ka Kukt-o ro m-daag un yar-mo o he 'ya un ko wu ke net-wu.*

Myet-m na dok-to un wur-o gaan-o

¹² Wur-o un net ro ut-dok ne, amba ka dok-to nome ka wur-o o-gaan o. To, kaane **Kiristi** ro.†

¹³ Remen kap-m na un Kukt-o gaan a yo'ostu na m-ho ha-mo un wur-o gaan, ko **Yahuda**-ne ko ye ro **Yahuda**-ne á, ko guw-ne ko yakar kap-m na a rwo'og na m-wong un ka Kukt-o gaan-o.

¹⁴ O-wur ba dok-ur gaan-de á, o ro ut-dok ne deen.

¹⁵ Urege na-o zeeg, "Me kom-o á, remen kaane me dok-de o-wur de á." To ka a wen o m-warag dok-de o-wur á.

¹⁶ Kaane komo urege to-o zeeg, "Me yish-de á, remen kaane me dok-de o-wur de á," to ká wen o m-warag dok-de o-wur á.

¹⁷ A ro zeeg hon o-wur kap yish-de, ¿un yan a roa hoge? A ro zeeg hon o-wur caari-o o-to o, ¿un yan a roa hoge wus?

¹⁸ Amba Shir nomog wur-ut na dok-ut-dok, komo wu ru ko de ke dok-de be-de wu cone à.

¹⁹ A ro zeeg hon o-wur dok-ur gaan-de, o roa warag o-wur á.

²⁰ Ee, dok-ut ro kon deen, amba wur-o gaan-o.

* **Bor-us op us-voor:11 12:4-11** Hyen komo: Roma 12:6-8.

† **Bor-us op us-voor:12 12:12** Hyen komo: Roma 12:4-5.

21 Cow-o ro kon yish-de zeet o-kom, “Ho-m re ro kon un wo ne á,” ko komo hi-de zeet us-na, “Ho-m re ro kon un wo ne á.”

22 Husse to ka ma, ká dok-de a m-hyan a zee dett m-'wons á, to de jiishe ur-bon.

23 Dok-to o-wur komo to a m-hyan a zee to woo or un to ne ur-bon á to a jiishe m-seps. Kaane komo dok-to rotte bon-de m-gwot un wur-ut na á, a to m-hok.

24 To ken dok-to ba se a nomote to kaane á. Amba Shir nomog o-wur be-ur gaan bo a he m-gwot a seps to ken dok-to rotte m-'wons á.

25 Shir un nom káane remen taase koob-de un gam-o ur-hi she'et n-me o-wur, se de dok-to o-wur was un or un to ne ragaan.

26 Remen kaane urege dok-ur gaan hogute m-hoog, kap to ka dok-to ro m-swo ur-koob un de ne. Kaane komo urege a bomog dok-ur gaan, myet-o un to ka ro un nom o-zak.

27 M-moka kap no wur-o **Kiristi** o. Ko wu ke komo be-ur no dok-de un wu de.

28 Ogom-de un dok-to Shir rwo'e un wur-o un yan-dor ye un wu à to ká:

Ur-takan, **yan-Tom Yeso**.

Yoor, **yan-Rwor un Ma-to Shir**.

Tet, ya-ur-Yoos.

Nass, yan-nom un rem-se ut-hyat.

Taan, yan-yar-mo un taas us-gom.

Cind, yan-Gwu.

Ta'voor, yan-gut-de ya-m-senge-mo un yan-dor.

Eer, yan-cep un rem-ut hor-to go-us-go.‡

‡ **Bor-us op us-voor:28 12:28** Hyen komo: Apis 4:11.

29 ¿Kō wu ke ko-**yan-Tom Yeso** wu? ¿Kō wu ke ko-**yan-Rwor un Ma-to Shir** wu? ¿Kō wu ke ko-ya-ur-Yoos wu? ¿Kō wu ke ko-yan-nom un rem-se ut-hyat wu?

30 ¿Kō wu ke ko-yan-yar-mo un taas us-gom wu? Ay, ¿Kō wu ke ko-ya-m-cep un rem-ut hor-to wu? ¿Kō wu ke a hoks m-muut m-rwor un yo a rwore un rem-ur hor-de? Ay.

31 Nom no dish-o un yar-mo jiishe à.

Komo man kutu no cow-yo jiishe ur-bon à.

Bor-us op us-tet

M-was

1 Kō um hoks nap un tep
un rem-to un hun-ne hor-ye un to
un **yan-tom-ye Shir** ne,
amba urege me m-was un or re ne á,
um waragte o ká untun o-jeger yo
un zaaz-o o-hwaa,
ko ne o-kanga o un kaas un hun-ne ut-to o-
zaaz.

2 Kō me un yar-mo un ko'ot un ma-to rwuune be-
de Shir ne à,
um nep komo rii-yo ro wukusse à,
um nep komo hon us-nap kap.
Komo me m-she ne deen,
mo woo wugur ut-haag à,
amba mett m-was á, to,
me rii-yo á.*

3 Kō um ya'as kap o
un rii-yo um rotte à,

* **Bor-us op us-tet:2 13:2** Hyen komo: Mati 17:20; 21:21; Mark 11:23.

remen um reegtuté koob-ne,
 Um ya'as wur-o re a tuks,
 Urege mett m-was á,
 ai kap to ka toa gu me á.

⁴ Was-mo ro m-hante m-mo ur-hur, ur-'won ne,
 Was-m ro m-hante ur-shoob á,
 gwon-m ro kon á, ko nu-mo ur-hi á.

⁵ Jaks ur-hi ro kon á.
 Was-m ro un cune un hi un de un mo á.
 Was-m ro m-hante o-sugum á,
 Was-m ro m-hum

ur-ba'as ur-hur á.

⁶ Was-m ro un hoge un rerem-mo
 un men-ut jaas-to á,
 amba mo ro un hoge-m rerem-mo un a rur
 o-nip.

⁷ Was-m ro un hante un 'mo ur-hur
 be-de un ko yo ke rii-yo.
 Was-m ro m-hante m-sheer n-me un koyan,
 Was-m ro m-hante o-sakto
 Un hwo ur-hur ne be-de un koyan.

⁸ Was-m ro m-ta á har da-o ba m-ta.

Amba ko'ot un ma-to rwuune be-de Shir à a tees,
 Nap-o un rem-ut hor-to komo toa ege,
 us-nap sea tees.

⁹ O-nip nap-us na shiishe se á,
 Komo yo Shir nape à, a hoks yo m-nap kap á.

¹⁰ Da-o shiishe woone,
 ka yar-mo mo ro
 Shiishe se á
 mo argu m-ta.

¹¹ Da-o um ro wa à,

Um ro un nom ut-ma
untun to un wà,
Um ro un nom us-barag untun se un wà,
nap-us re untun se un wà.
Amba da-o um woo net sek-wu à
um yaguru rem-se ma wà.
¹² Remen kaane, m-moka,
Rim rim a m-hyan
untun ur-madipi,
Amba ka ho-de woone
ka da-de a he m-hyan cas.
M-moka nap-us re ba shishe-se á,
amba ka ho-de woone
Man nep koyan hond hond
bo Shir napu me à.
¹³ To, rem-us tet ro kon se ro:
Sher o-nip,
O-sakto ne,
M-was ne,
amba yo jiishe kap à yo ro m-was.

Bor-us op us-nass

*Yar-mo un cep un rem-ut hor-to
un ko'ot un ma-to rwuune
be-de Shir ne à*

¹ Sengu no m-was un or no ne, komo no nom
dish-o un yar-mo Kukt-o ro m-'ya à. Yo jiishe à,
yo ro no nom reeb-o un ko'ot-o un ma-to rwuune
be-de Shir à arge ko mo ke yar-mo à.

² Urege yar-m no mo un nap un tep mo un rem-
ut hor-to, Shir-o o he nome ut-ma, ba hun-ne á,
remen yea hoks m-nap un yo wo m-rwor á. Un
beeb-de o-Kukt o ro ut-ma.

³ Amba wu ro un ko'ot-o un ma-to rwuune be-de Shir à ro m-gu un ye ken ye m-bo'ose be-ur Wan-Koyan. Wu 'ye ye jaab-o ut-men wu gwu'urse hur-de un ye.

⁴ Wa-m-teper un rem-ur hor-de hi un de un wu o wu ro m-bo'ose. Amba wu ro un ko'ot-o un ma-to rwuune be-de Shir à yan-dor ye wu ro m-bo'ose.

⁵ To, um conog a zee kap-m no, no tep un rem-ut hor-to. Amba um jiishte m-con a zee no ye ro un ko'ot-o un ma-to rwuune be-de Shir à. Wu ro un ko'ot-o un ma-to rwuune be-de Shir à, wu aragte wu ro un cep ut-ma un rem-ur hor-de à, se de urege wa-m-muut m-rwor un yo wu rwore à ro kon remen hun-ne **yan-dor Yeso** bo'osuté.

⁶ To, or re ne, urege um woobute um sengu no m-tepse un rem-ur hor-de, ¿ya yo he no m-gu? Amba urege um rurute no yo Shir kute me à, ko um kutu no kashi us-nap, ko um ruru no yo Shir zee à, ko de ken yoos-de, yo yo he no m-gu.

⁷ Hond hond-o bo rem-se ba un hoog ro à, untun rem-se a m-hur à, untu o-sherewa ko ur-moro. Urege cor-o un to rwuun kár kár á, ¿re net he m-nom ne wu nept sep-o a takne à?

⁸ Urege wa-m-hur o-kar o ur-gun wu hur o bo a he o m-hoge á, ¿re ne karma-ne he m-nap a ak ye remen ur-gun ne?

⁹ Kaane o komo to ro be un no. Urege no cek ut-ma un rem-ur hor-de de a nape á, ¿re a he m-nom a nept yo o cone à? No rworog o ka ut-ma be-de un ba un net.

¹⁰ Rem-ut ro kon un hono o-dak go-uş-go, ko de ke komo de ro ur-bon ne be-de un ye ro to m-nap

à.

¹¹ Urege me nap rem-de wu ken wu ro m-cep á, wu ko-hamat-wu be un de, komo me ko-hamat-wu be-de un ká net-wu.

¹² Kaane komo to ro be un no. Bo no un hoob-o un kum un yar-mo o-Kukt à, kon nò Shir o 'ye nò rem-se he m-gu un yan-dor à.

¹³ Remen kaane, kap wan-cep ut-ma un rem-ur hor-de, se wu konog Shir 'ye wu nap-se un muut m-rwor un yo wu cepe à, remen wu ruruté ye ka yo wu cepe un de ka rem-de à.

¹⁴ Urege um konog uş-kon un rem-ur hor-de, kukt-o re o kone uş-kon, amba hur un de de kum rii á.

¹⁵ To, ¿ya um he m-nom? Man kon un bu-yo o-kukt komo man kon un gom-to nape à un hur un de. Man hu sep-to un bongon-de Shir un kukt-o re, komo man hu un gom-to um nape à un hur un de.

¹⁶ Remen wo bume Shir o-kukt un hond un o cot, ¿re ne ka ye nape yo wo m-nom á he bom un Shir un wo ne? ¿Re ne ye he wo m-tose bongon-de Shir ba ye un nap yo wo m-rwor á?

¹⁷ Nip-o, da-o wo ro un bongon-de Shir un un rem-ur hor-de, ro ur-bon ne. Amba urege hun-ne hor-ye nap yo wo m-rwor á, de ro ye un gu á.

¹⁸ Um bomog Shir remen um aragte myet-m nò cep ut-ma un rem-ut hor-to.

¹⁹ Amba be-de un morog-de un hun-ne yan-dor, um jiishte m-con um rur gom-ut taan-to hun-ne nape à to he ye m-gu à, otte um rur ut-gom dugu-uş op [10,000] un rem-ur hor-de à.

20 Or re ne, yage no nomot uş-barag untun yan-yakar mosse m-yar ne mo **Kukt-o Shir** ro m-'ya à. Se de, nom no uş-barag untun sek-ye un gon ka ma-to. Urege no conog m-warag untun yan-yakar, nom no men-ut jaas-to hiin hiin untun bo yan-yakar ro m-nom à.

21 Gense to ro n-me un gen-mo un Ma-to Shir: Yawe zee,
“Man nome hun-ne re ut-ma un rem-ut hor-to,
komo un gop-to un hamat-ne ne,
Amba kap un kaane ne, yea ke'e ma-ut re ut-to á.”*

22 To ashi, no hyanag cep ut-ma un rem-ur hor-de napa-o ba remen yan-dor á, amba remen yan-ba un dor o. Wa un ko'ot un ma-to rwuune be-de Shir à remen yan-dor o, yanze yan-ba un dor á.

23 Remen kaane, urege yan-ba un dor ko hun-ne ye nape ka rem-se á haante be-de un morog-ur no, komo ye hoguru kowan ro m-cep ut-ma un rem-ur hor-de, yea zee no ya-o-zungo ye.

24 Amba urege ko-yan-ba un dor, ko net-wu wu nape ka rem-se á, haante be-de un morog-ur no, komo wu hoguru **yan-dor Yeso** m-rwor Ma-to Shir. Myet-m ka ma-to a ci hur-de un wu har wua nep unze Shir a piishi wu ut-ma remen men-ut jaas-to un wu. Wu hoob m-waktune be-de Shir.

25 Un nom-mo un kaane wu he m-kwukt n-dak, wu m-rwor rii-yo ro wukusse n-me un men-to un wu à, wua zee, “O-nip Shir ro be-ur no!”

A bum Shir bo depe à

* **Bor-üş op uş-nass:21 14:21** Hyen komo: Isha 28:11-12.

²⁶ To, or re ne yan-dor, a kups no kutt yo me m-rwor à: Da-o no karge, wu ken wu ro un hu un sep-to un bongon-de Shir, wu ken wu ur-yoos, wu ken wu ur-pees un yo Shir kute wu à, wu ken wu tep-o un rem-ur hor-de, wu ken wu wakse m-rwor un yo a rwore à, se de nom no koyan remen kowan wu bo'osuté.

²⁷ Urege har ye ken ye a cep ut-ma un rem-ur hor-de, taase ye pes hun-ne yoor ko tet, komo ye nom n-gaan n-gaan, wu ken wu wakse yo ye rwore à.

²⁸ Urege ne ko-wan-wakse un ka to ka net-wu ro m-rwor ro kon á, depete ka wu ro un cep ut-ma un rem-ur hor-de à wu res temb n-me un hun-ne yan-dor. Wu nome hi un de un wu ut-ma un Shir ne bo un o cot.

²⁹ Yan-ko'ot un ma-to Shir komo nen yoor ko nen tet ye he nom ut-ma, ye ká hongse yo a rwore à.

³⁰ Urege komo Shir peesute wu ken wu, wu ro kane tara à, ka ma-to to ka net-wu ro m-rwor à, to, ká wu ro tep à se wu res temb.

³¹ Be-de un nom un kaane ka ye ro m-rwor un Ma-to Shir à, yea kum hek-de m-rwor gaan n-gaan, har kowan kumut ur-yoos un jaab-o ut-men ne.

³² Baks no unze hun-ne ye ro m-rwor un Ma-to Shir à, ye hoksussute kukt-o un ye komo yea hoks m-wase un da-o un ye.

³³ O ka nip-o remen Shir na ba Shir o un durumse un na wu á, amba wu ko-yan-m-gwugwu-wu.

Kaane to ro komo be-de un kap o un hun-ne yan-dor.

³⁴ Depete ne'a-ne she'et temb n-me un morog-de yan-dor. Udepe ye cep ut-ma á. Se de ye dore, bo **karamsa-o Mosa** zee à.

³⁵ Urege ye ro un yo ken rii-yo o-cot yo ne, ye cit campo un ye ne o-hur. Remen rii-yo m-e yo ne'a-ne cep ut-ma n-me un morog-de hun-ne yan-dor.

³⁶ No ye ro co-o m-ko'ot Ma-to Shir be-de un hun-ne un hono o-dak á. No ye nape Ma-to Shir hon un no á. Hun-ne deen un to ken be-to gokste Ma-to Shir.

³⁷ Urege wu ken wu muute hi un de un wu koyan-rwor un Ma-to Shir, ko komo wu muut hi un de un wu kowan **Kukt-o Shir**, wu nep unze, ka yo me no m-gene à ma-ut Wan-Koyan to un hi un de un wu.

³⁸ Urege komo wu ken wu hwo to ur-hur á, wu ma a huu wu ur-hur á.

³⁹ Remen kaane, or re ne, nom no gop-de un rwor un Ma-to Shir. Taase komo no wen cep un ma-to un rem-ut hor-to á.

⁴⁰ Se de no nom koyan bo depe à, hond hond komo.

Bor-us op us-taan

Kiristi inete ut-marimar

¹ M-moka komo, or re ne, man baksu no **Ma-to m-Rerem** to um ruru no n-ga à, no gokstu to, no to komo m-dore. Remen kaane sher-m no ro m-bose.

² Komo Shir a gu no un bu-yo un ka **Ma-to m-Rerem** to, urege no gokste kom-ut yoor. Un ba ka á, sher-m no be-ur **Kiristi** mo waragte hwaa.

³ Um bobsussute no rii-yo jiishe à, komo yo a bobsu me à, unze: **Kiristi** marag remen **ba'as**-ut na, bo gen-mo un Ma-to Shir rwore à.*

⁴ A jok wu komo a 'yons wu un ho-ur atette-de, bo gen-mo un Ma-to Shir rwore à,†

⁵ Bitrus‡ hyanag wu komo ka op un nen yoor-ye [12] hyanag wu.§

⁶ Ka da-de ne, yan-dor ye un wu arge zungu-us us-taan [500] ye hyanag wu da-o o-gaan, be-de un ye komo ye ken ye kusse deen har m-moka un hoog ne, amba ye ken ye mereste.

⁷ Ka da-de ne **Yakubu** hyanag wu, komo kap ka yan-tom ye hyanag wu.

⁸ Ur-kom komo, um hyanag wu un hi un de, a un nom kaane sa o zee me net-wu, wu a mate da-o depe á.*

⁹ Remen me wu jiishe us-rek be-de **yan-Tom Yeso**, me bo'os ma a eeg me ko-**yan-Tom Yeso** á, remen um reesute hun-ne yan-dor o Shir ur-koob.†

¹⁰ Amba kowan wu um ro m-moka remen yar-mo Shir mo hante um waragte bo um ro caane à, ba hwaa-o á. Remen um nomog m-senge arge ko wu ke ko-**wan-Tom Yeso** wu. Ko de nomte me wu á, amba yar-mo Shir nome senge-mo un wu be-ur gaan un me ne.

* **Bor-us op us-taan:3 15:3** Hyen komo: Isha 53:5-12. † **Bor-us op us-taan:4 15:4** Hyen komo: Bong 16:8-10; Mati 12:40; Seng 2:24-32. ‡ **Bor-us op us-taan:5 15:5** ut-Girik: Kepas. § **Bor-us op us-taan:5 15:5** Hyen komo: Ruka 24:34; Mati 28:16-17; Mark 16:14; Ruka 24:36; Yoha 20:19. * **Bor-us op us-taan:8 15:8** Hyen komo: Seng 9:3-6. † **Bor-us op us-taan:9 15:9** Hyen komo: Seng 8:3.

11 Remen kaane she-m ro kon á, ko me ko'ote ko ye. Yo jiishe de à yo ro no gokste yo te ko'ote à.

Ine-mo un margan-ne

12 Amba urege te ko'ote unze a 'yonste **Kiristi** ut-marimar, to urre nome ye ken ye rotte m-zee margan-ne a ine á?

13 Ay, urege margan-ne a ine á, ashi, **Kiristi** wu ine o ka ut-marimar á.

14 Urege ne komo **Kiristi** wu ine ut-marimar á, ashi, kap ko'ot-m te, hwaa o. Sher-m no komo mo o-hwaa mo.

15 Urege nip-o, unze margan-ne a ine á, te waragte yan-tor-se ut-bo. Me un zee kaane remen te ko'ote unze Shir 'yonste **Kiristi** be-de un saag, komo bo-to ka, urege nip-o margan-ne ro m-ine á.

16 Urege ine-mo un margan-ne ro kon á, ashi, **Kiristi** ma, Shir wu 'yons wu o ka á.

17 Urege komo a 'yons **Kiristi** á ashi, sher-m no hwaa-o, har m-moka komo no n-me un **ba'as**-ut no.

18 Un ka bu-yo, ashi, ye mare n-me **Kiristi** à ye nebeta o ka.

19 A ro zeege hwo un hur-ur na be-ur **Kiristi** remen ka hoog-mo mo cot, ay, a roa jiish kowan m-warag rii-yo ur-'won.

20 Amba nip-o a 'yonssute **Kiristi** be-de un margan-ne. To ka, kututu na o ka unze wu ro takan-de m-ine be-de un ye a he m-'yons un hoog ne à komo.

21 Bo mar-m rwuune be-de un net à **Adamu**, kaane ma ine-mo un margan-ne takne be-de un wu ken net-wu, **Kiristi**.

22 Ko wu ke a mer remen kap na baag-o **Adamu** o net-wu a takne m-nom à. Amba ye ro baag-o gaan un **Kiristi** ne à, wu ka net-wu, a 'ye wu hoog pu-o.

23 Amba a 'yons kowan n-gaan n-gaan. **Kiristi** wu a takne m-'yons, ká da-de komo ye ro ye man wu à un ho-de wu he m-muun à a he ye m-'yons.

24 Da-o **Kiristi** dosse ko de ke con-de un ko to ke gwomo-to ne, ka da-de ne kom-ur he m-woon, ka da-de ne **Kiristi** he m-muute un Shir o-Tato ut-gwomo.

25 Ko ba net un con, se **Kiristi** nom ut-gwomo har wu yawag yan-yage-to un wu kap us-na.‡

26 Wa-ut-yage-wu ur-kom wu a he buste m-ho à wu ro m-mar.

27 Remen Ma-to Shir zeeg, "Shir a muut hon un rii un kus-o un gwomo-to un wu."§ Amba bo a zee, "Hon un rii un kus-o un gwomo-to un wu" à, ba un Shir ne wu ya'ase **Kiristi** gwomo-to un wu o á.*

28 Da-o Shir muute hon un rii kap un kus-o un wu, ka da-de, Wà warguru un kus-o Shir o muute koyan un kus-o un Wà à. Ka da-de, Shir he m-garamse un koyan kap, ko kene.

29 Urege a 'yons margan-ne á, ¿ya ka ye a yo'ose m-ho un hek-o un margan-ne à he m-nom? Urege

‡ **Bor-üş op uş-taan:25 15:25** Hyen komo: Bong 110:1.

§ **Bor-üş op uş-taan:27 15:27** Hyen komo: Bong 8:6. * **Bor-üş op uş-taan:27 15:27** Hyen komo: Bong 8:6.

ma a un 'yons un margan-ne á, ¿remen yan o atte un yo'os un hun-ne m-ho un hek-o un ye ne?

³⁰ Komo ¿remen yan o ne atte un jore ur-hi ko o ke da-o?

³¹ Or re ne yan-dor, ko de ke ho-de me m-swo m-mar. O-nip or re ne, me m-gwon remen yo **Kiristi** Yeso Wan-Koyan na nome be-ur no à.

³² Urege margan-ne a ine á, man ya'as hoog-m re rem **Kiristi** á. No nepste ka hun-ne ye o-Apisu ye, ye indundute me untun nem-ye ut-kot! Urege margan-ne a ine á, ka da-de, man ko'ot ko wu ke wu,

“Sengu no nom ut-biki to m-re m-swo ne, bo a nepse mar-m roon m-buk à.”[†]

³³ Taase ka ye ro m-zee kaane à ye raks no! “Ur-she'et un yan-men-ut jaas-to ne de ro un naas un net so-wu.”

³⁴ Muun no un barag-se ur-bon, no wonge un nom **ur-ba'as** ne. Rii-yo m'e yo ye ken ye be un no ye nap Shir á. Me un rwor to ka remen no hogute m'e.

Ine-mo o-wur

³⁵ Amba ye ken ye a cit o-cot ye zee, “¿Re ne a he 'yons un margan-ne? ¿Un go un o ke wur-o ye he m-rwuun?”

³⁶ Cot-o m-raag o ka! Da-o wo go'e rii n-dak, yoa pot á se yo mereste.

³⁷ O-go, untun yo o-arkama, yo ro m-nom un hon o-kang ne o ro m-poton be-de un yo à.

[†] **Bor-us op us-taan:32 15:32** Hyen komo: Isha 22:13.

³⁸ Ka da-de, Shir baramsuru ka go-yo, un o ken wur-o bo wu cone à, ko yo ke go-yo un wur-o un yo ne.

³⁹ Bo go ro un hon un hon us-pot ne à: Kaane o komo wur-ut ro to un hun-ne, ut-gut ne un no-ne un yege-jan-ne.

⁴⁰ Rem-us ro kon n-ton, se un hono o-dak ro kon komo. Amba seps-mo un rem-se n-ton ro un hon, seps-mo un rem-se un hono o-dak ro un hon komo.

⁴¹ Mok-o ur-ho ro un hon, mok-o o-reng komo un hon, mok-o un regen komo un hon. Ko regen-yo ken yo ro m-jiish un or re un yo o-mok.

⁴² Kaane komo to ro be-de un ine-mo un margan-ne. Rii-yo a go'e à yo ro m-wum, amba yo a 'yonse à yo ro m-wum á.

⁴³ Wur-ut na kane n-dak ro na ba m-seps, amba da-o a 'yonsu to a to m-'yons m-seps ne. To rott m-'wons m-moka á. Amba da-o a 'yonsu to, toa kum m-'wons.

⁴⁴ Wur-to temb to ma-hun to ro m-moka, amba da-o a 'yonsu to, wur-to o-kukt to he m-warag. Wur-o ma-hun rokne kaane tomso ne wur-o o-kukt ro kon.

⁴⁵ Kaane to ro gense, "Net-wu ur-takan, **Adamu**, wu waragte net-wu un hoog."‡ Amba **Adamu** wu ur-kom Yeso **Kiristi**, Kukt-o o un 'ya un hoog o. §

⁴⁶ O takne m-woon à, wur-o ma-hun o temb, ka da-de, wur-o o-Kukt o Shir o un hoog haante.

⁴⁷ Net-wu ur-takan **Adamu**, un hu-mo n-dak a nome wu. Ayoore-wu ne, Yeso **Kiristi** n-Ton shir

‡ **Bor-us op us-taan:45 15:45** Hyen komo: Taka 2:7. § **Bor-us op us-taan:45 15:45** Hyen komo: Taka 2:7.

wu rwuune.

⁴⁸ Ko wu ke net-wu ro un wur-o o-dak ne untun **Adamu**, amba wur-ut na to n-Ton shir toa warag untun o ma **Kiristi**.

⁴⁹ Bo a deke sha-mo un ka wu m-hu wu à **Adamu**, kaane komo a he dek un sha-mo un ka wu n-Ton shir wu, Yeso **Kiristi**.

⁵⁰ Rii-yo me no m-rure à or re ne, yatt bo he m-nome wur-o na o ma-hun o kumut m-cow un den-o un gwomo-to Shir á. Wur-ut na to m-wum to toa she'et har da-o ba m-ta á.

⁵¹ Raag no man pyeesu no rii-yo ro wukusse à! Ba myet-m na mo he m-mar á, amba myet-m na a baramsusse sha-m na.

⁵² Yo he m-kor à, da-o o-gaan, un gyept-o un yish, un hoge un 'won-o un kar-o ur-kom. Remen da-o a hure o-kar, **yan-dor Yeso** ye mare à, he m-ine o-wur ne go un o ro m-wum á, komo a baramse sha-m na.*

⁵³ Ko re nome, se ka wur-to ro m-wum á to sugute ka to ro m-wum à, komo ka to ro m-mar á suge to ro m-mar à.

⁵⁴ Da-o ka rii-yo kore da-o a baramse wur-ut na to m-sabre to n-dak ha-mo un wur-o n-ton oa mer á, ka da-de, o ka, ka ma-to ro gense à he shi o-nip, unze, "A corute m-mar, a reeg ur-ho be-de m-mo."†

⁵⁵ "M-mar, ¿kene o re ur-ho ne?

¿Kene raab-m ru ro ne?"‡

* **Bor-üş op uş-taan:52 15:51-52** Hyen komo: 1Tas 4:15-17.

† **Bor-üş op uş-taan:54 15:54** Hyen komo: Isha 25:8. ‡ **Bor-üş op uş-taan:55 15:55** Hyen komo: Hose 13:14 (ut-Girik).

⁵⁶ Ai, **ur-ba'as** de ro raab-mo m-mar. Ba'as-ur kumug ur-beeb remen o-**karamsa**. **Karamsa**-o rwunte **ur-ba'as** cas cas.

⁵⁷ Ur-bongon be-de Shir remen a reeg ur-ho be-de **ur-ba'as** un 'wons-m Wan-Koyan na Yeso **Kiristi**.

⁵⁸ Remen kaane or re ne ye me m-was à, es no m-'wons ne gung. No senge o-zak n-me un senge-m Wan-Koyan, no nipse senge-mo no rotte rem Wan-Koyan à mo o-hwaa mo á.

Bor-üş op uş-cind

Goks m-yar remen tomotte yan-dor Yeso ye ro o-Urusharima à

¹ M-moka, ma-to un ka hwor-ye a karakse, remen yan-dor ye o-Urusharima à. Doru no cow-o o-gaan bo um zee yan-dor ye un dak-o o-Garatiya ye nom à.*

² Un ko de ke ho-de o-Rahadi de, ko wu ke be un no wu ma'as un hus un ye ken hwo-ye be-de un hwor-ye wu ro m-kum à. Wu ma'as m-es hon un 'wons-mo un wu remen ka gwu-o. No waase se um woobute no karagsute á.

³ Da-de me wobe um tomuru ye no daage à, mosse ut-takurda ne, to he m-rwor unze no tomne ka hun-ne ye heet yar-m no o-Urusharima.

⁴ Urege ma depete um he un ye ne, to, te nekuru.

Zonge-to ur-hew

* **Bor-üş op uş-cind:1 16:1** Hyen komo: Roma 15:25-26.

⁵ U_m ro_be no_u ur-gas, da-o me pa'agse dak-o o-Makidoniya. Me un zonge-to um m-dorbutē ka co-se ne.[†]

⁶ A nom man she'esse be un no m-mahun har ta-de o-gos. Man she'et un no ne remen no guut me bo um he m-ha de ken be-de à.

⁷ Un ka da-o, me con um hyen no temb um arguru á. Um conog um rewe ut-ho be un no, urege Wan-Koyan zeeg.

⁸ Amba m-moka man es o-Apisu har ho-de un **Biki-o o-Pentekos.**[‡]

⁹ Man she'et káne remen a tiksshitu me cow-yo un nom un kashi m-senge komo hun-ne deen ro m-goks, ko de nomte à ya-ut-yage ro kon deen. §

¹⁰ Da-o **Timoti** habe, no barku wu ur-bon ne remen senge-m Wan-Koyan wu rotte untun me.*

¹¹ Remen kaane taase no yage net yo'og wu á. Shini no wu hor-m-hor wu muunté be un de, un yar-m no ne, remen me un gwoť-o un cow-yo un wu mosse un or na ne.

¹² Ma-ut or na Aporos komo, um konog wu m-sok ne wu habe be un no mosse un ye ká or na ye ne ye kuse à. Amba wu nom sakto-o m-habe m-moka á. Wu robe da-o wu kume ur-keer à.

Ma-to ur-busste

¹³ She'et no zongse, no es m-sok ne ne n-me un sher-m no. She'et no m-ciiz ne. Komo m-'wons ne.

[†] **Bor-üş op uş-cind:5 16:5** Hyen komo: Seng 19:21. [‡] **Bor-üş op uş-cind:8 16:8** Hyen komo: Rewi 23:15-21; Kara 16:9-11.

§ **Bor-üş op uş-cind:9 16:8-9** Hyen komo: Seng 19:8-10.

* **Bor-üş op uş-cind:10 16:10** Hyen komo: 1Kor 4:17.

14 Yage myet-o un rii-yo no he m-nom à, no nomot yo m-was ne.

15 To, or re ne, no nepste de Istipanus un hur-o un wu ne ye ro hun-ne ye ur-takan ye ba'e goks un Yeşo un dak-o o-Akaya, komo ye ya'aste hi un de un ye be-de un nome un yan-dor† m-senge. Me no uş-kon‡

16 nomo no ká hun-ne ye o-dorotte, har ma myet un ye ken ye ne untun ye.

17 Um hogute rerem-mo un haan-m Istipanus, un Partunatus, un Akaikus ne. Haan-mo un ye guug me sa o zee no ye gu me.

18 Remen ye doote rwun-uş re ur-beeb, bo ye doo no à. Go un ká hun-ne ye depete a 'ye ye m-sek.

19 Hun-ne yan-dor ye un dak-o o-Asiya ro no ur-gas, ur-hur sak be-de un Wan-Koyan. Akira ne un Biskira, un hun-ne ne yan-dor ye ro ur-morog un hur-o un ye à, ye ro no ur-gas deen.§

20 Kap or na ne yan-dor kaane ye ro no ur-gas. Gas no ko wu ke wan-dor-wu gas-de m-was.

21 Me, Burus, me genbe kà gas-de un kom-ut re.

22 Myet bon wu ro un yage-ut Wan-Koyan à, a 'yer wu! Um konog unze Wan-Koyan wua haan ba m-naas o-da.

23 Yar-m Yeşo Wan-Koyan mo nom mosse un no ne!

† **Bor-uş op uş-cind:15 16:15** *yan-dor* ut-Girik: ya-ba-m-kukop.

‡ **Bor-uş op uş-cind:15 16:15** Hyen komo: 1Kor 1:16. § **Bor-uş op uş-cind:19 16:19** Hyen komo: Seng 18:2.

²⁴ Me_no_m-was kap, n-me_ un Yešo **Kiristi.**
Amin.*

* **Bor-üş op üş-cind:24 16:24** To_ken takurda-to_m-gen to_to_Ma-to
Shir to_a gene_üt-Girik à to_rott “Amin” á.

ut-Hun

The New Testament in the ut-Hun language of Nigeria

copyright © 2017 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: ut-Hun

Contributor: WBT Central Zone

All rights reserved.

2025-07-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 26 Jul 2025 from source files
dated 9 Jul 2025

c0c13181-081b-50cb-89bb-9a36796100b2